Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН · № 57 (9293). · 1988 йил 23 март · чоршанба · Баҳоси 3 тийин.

ЮКСАК МАРРАЛАР БЕЛГИЛАНДИ

Тошкент области меҳнат коллективларининг 1988-йилдаги ишининг АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ

Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси йили — 1988 йил область меҳнаткашлари учун халқ хўжалигини тўла хўжалик ҳисобига, ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш ва ўз харажатларини ўзи қоплашга ўтказиш, экономикани интенсивлаштириш, ҳамма жойда уюшқоқлик ва интизомни мустаҳкамлаш, социал соҳа ва маънавий турмушни янада такомиллаштириш юзасидан актив иш йили бўлади.

Область меҳнаткашлари зиммаларига КПССнинг Бутуниттифоқ XIX конференцияси очиладиган кунга қуйидаги мажбуриятларни оладилар:

пудрат усули билан қурилаётган уй-жойларнинг камида 40 проценти фойдаланишга топширилади;

план топшириқларида меҳнат унумдорлигини юксалтириш бўйича назарда тутилган суръатлар оширилади;

халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқариш ярим йиллик планининг бажарилиши таъминланади;

давлатга 30 минг тонна гўшт, 80 минг тонна сут сотилади.

Областни ривожлантириш социал программаларида белгиланган топшириқларнинг сўзсиз бажарилиши таъминланади:

давлат капитал маблағлари ҳисобига 1165 минг квадрат метр, шу жумладан пландагидан ташқари 5 минг квадрат метр уй-жой фойдаланишга топширилади. Бекобод шаҳрида монолит усулда қурилган биринчи тўққиз қаватли уй ва қишлоқ аҳоли пунктларида 16 минг квадрат метр турар-жойлар фойдаланишга топширилади. Тошкент шаҳридаги 60 минг аҳолининг турар-жой шароитлари яхшиланади, Фрунзе райони корхоналари учун ёшлар уй-жой комплекси қурилишига киришилади;

28 минг 294 ўқувчи ўрни бўлган умумий таълим мактаблари, 8175 ўринли мактабгача ёшдаги болалар муассасалари, 1030 ўринли касалхоналар, ҳар сменада 1630 беморни қабул қиладиган поликлиникалар ишга туширилади;

24053 квадрат метр майдонли янги магазинлар очилади, умумий овқатланиш тармоқлари 11845 ўринга кенгаяди;

52 минг телефон номери бўлган АТСлар фойдаланишга топширилади, 193 километр узунликдаги алоқа кабел линиялари ётқизилади;

В. И. Ленин номидаги Ўзбекистон металлургия заводида «300» прокат станининг иккинчи навбати ишга туширилади;

Янги Ангрен ГРЭСида бешинчи энергоблок ва Ангрен кўмир разрезининг ишга тушириладиган бешинчи комплекси фойдаланишга топширилади;

Тошкент сут комбинатида сут маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кўпайтирадиган қувватларни реконструкция қилиш ва кенгайтириш бўйича ишлар бошлаб юборилади.

Хўжалик юритишнинг янги шароитларидан самарали фойдаланиш, маиший хизмат кўрсатишнинг прогрессив форма ва усулларини кенгайтириш ҳисобига 1988 йилда ўтган йилдагига қараганда маиший хизмат кўрсатиш ҳажми 16,5 процент оширилади, аҳолига маиший хизмат кўрсатувчи 163 корхона ва объект очилади. Қишлоқ ва шаҳар аҳолисига маиший хизмат кўрсатиш даражасидаги фарқ қисқартирилади.

74 хил янги маиший хизмат кўрсатиш, халқ истеъмоли товарларининг 300 тури ва модели ўзлаштирилади.

Аҳоли учун пландагидан ташқари 89 миллион сўмлик, шу жумладан 16,16 миллион сўмлик енгил саноат буюмлари ишлаб чиқарилади.

Халқ маорифи ходимлари умумий таълим ва ҳунар мактаби ислоҳотини, олий ва ўрта махсус таълимни қайта қуришни амалга ошира бориб, таълим-тарбия жараёни, юксак билимли мутахассислар ва ишчи кадрлар тайёрлаш даражасининг янада ошишини, таълим-тарбиянинг ҳаёт, ишлаб чиқариш билан алоқасининг мустаҳкамланишини таъминлашади.

Медицина хизмати кўрсатишни ташкил этишни такомиллаштириш негизида инвалидлар ва уруш қатнашчилари, саноат ва қишлоқ хўжалиги ишчилари, хотин-қизлар, болалар ва ўсмирларни диспансер кўриги билан тўла қамраб олиниши таъминланади. Касалланиш ва меҳнат қобилиятини вақтинча йўқотиш 5 процент камайтирилади.

40 та янги диагностика ва даволаш усуллари амалда жорий этилади, 60 та ихтисослашган кабинетлар, бўлинмалар ва лабораториялар, 19 та кундузги стационарлар очилади.

15 та янги кутубхона, 5 та қишлоқ маданият уйлари ва клублари очилади.

Автоматлаштириш ва механизациялаш ҳисобига қўл меҳнати улушини янада камайтиришга биринчи даражали эътибор бериб, 80 та комплекс механизациялашган ва ярим автоматлашган линиялар, 14 та комплекс автоматлашган линиялар, 659 та комплекс механизациялашган ва автоматлашган асбоб-ускуналар, қурилмалар, агрегатлар, 72 та манипулятор ва 117 та рақамли программа билан бошқариладиган металл қирқиш станоклари жорий этилади.

Фан-техника тараққиёти бўйича тадбирларни жорий қилиш ҳисобига қўл меҳнати билан банд бўлган камида 3350 киши бундай оғир меҳнатдан озод қилинади.

Фан-техника тараққиёти тадбирларини ихтиролар ва рационализаторлик таклифларини ишлаб чиқаришга жорий этишдан 55 миллион сўмлик тежам олинади.

Область саноатида хўжалик юритиш ва бошқаришнинг янги усулларини актив жорий қилиб, маҳсулот етказиб бериш бўйича мажбуриятларнинг 100 процент бажарилиши таъминланади, пландагидан ташқари камида 31 миллион сўмлик фойда олинади. Товар маҳсулоти ҳажми ортишининг 90 проценти меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига таъминланади.

Область корхоналари маҳсулотининг сифатини ва рақобат қобилиятини ошириш мақсадида 412 та янги буюм ишлаб чиқариш ўзлаштирилади, улардан 17 та буюм мамлакатда биринчи марта тайёрланади.

331 буюм олий сифат категорияси бўйича аттестациядан ўтказилади, планга қўшимча 5,8 миллион сўмлик шундай маҳсулот тайёрланади.

Транспорт, алоқа ва йўл хўжаликларининг самарали ишлаши таъминланади.

Тошкент темир йўл бўлинмаси томонидан белгиланган пландагидан ташқари 100 минг тонна халқ хўжалиги юклари ташилади. Умумий фойдаланишдаги автомобиль транспортида 68700 минг тонна юк ташилади.

Область халқ хўжалигининг бошқа тармоқлари билан ҳамкорликда темир йўл вагонларининг туриб қолиши 0,3 соат қисқартирилади.

Область аҳолисига транспорт хизмати кўрсатиш анча яхшиланади, 31 та янги автобус маршрути очилади, пассажирларни ташишнинг барча турларидан пландагидан ташқари 456 минг сўмлик ялпи даромад олинади.

Қаттиқ қопламали 322 километр автомобиль йўллари қурилади ва капитал ремонт қилинади.

Агросаноат комплексини ривожлантира бориб ва Озиқ-овқат программасини амалга ошира бориб, совхозлар, колхозлар ва агросаноат комплекси бошқа корхоналарини тўла хўжалик ҳисобига ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлашга ўтказиш бўйича тадбирларнинг амалга оширилишига алоҳида эътибор берилади, иш ҳақининг ялпи даромадга боғлиқлиги кенг жорий қилинади.

Коллектив, оила, ижарага олиш ва пудратнинг бошқа турлари изчиллик билан жорий қилинади.

Маҳсулот сифати яхшиланади, унинг ишлаб чиқаришнинг барча босқичларида, ташишда, сақлаш ва реализация қилишда нобуд бўлиши бартараф этилади.

Йиғиб олинган ялпи ғалла 158 минг тоннага, картошка 93 минг тоннага, сабзавот ва полиз экинлари 557 минг тоннага, мевалар ва резаворлар 87 минг тоннага етказилади. 1988 йилда 395 минг тонна пахта йиғиб олинади, бу ҳосилдан 121 минг тонна пахта толаси олинади. Толаси анча юксак технологик хусусиятларга эга бўлган чигит экиладиган майдонлар кенгайтирилади.

Ем-хашак базасини мустаҳкамлаш, генетика ва селекция ютуқларидан, подани сифат жиҳатидан яхшилашнинг янги биологик усулларидан фойдаланиш негизида чорва ва парранданинг маҳсулдорлиги сезиларли даражада оширилади, чорвачилик маҳсулотлари етиштиришнинг доимий кўпайиб бориши таъминланади. Гўшт етиштириш 66 минг тоннага, сут 167 минг тоннага, тухум 490 миллион донага етказилади.

Ерларни мелиорациялашнинг узоқ вақтга мўлжалланган программасини амалга ошириш давом эттирилади. Давлат капитал маблағлари ҳисобига 1200 гектар суғориладиган ерлар фойдаланишга топширилади, мавжуд суғориш тармоқларининг техник ҳолати яхшиланади. Суғориладиган ерлардан фойдаланиш самарадорлиги оширилади, бундай ерларда лойиҳадаги ҳосилни олишга эришилади.

Қишлоқ хўжалигининг жамоат секторида меҳнат унумдорлиги 3 процент оширилади.

Озиқ-овқат, сут ва гўшт саноатида ишлаб чиқариш ҳажмининг 5 процент ортиши таъминланади, озиқ-овқат маҳсулотларининг сифати ва тўйимли хусусиятлари оширилади. Қишлоқ хўжалигида ёрдамчи хўжаликлар ҳар томонлама ривожлантирилади.

Уй-жой-коммунал хўжалигининг барча бўлинмалари ва корхоналарининг аниқ ва бир маромда ишлаши таъминланади.

Уй-жой фондини жорий ремонт қилиш йиллик плани 25 декабргача бажарилади ва қўшимча 377 минг сўмлик иш ҳажми амалга оширилади.

1988 йилда 8,3 минг квартира, шу жумладан белгиланган пландагидан ташқари 2 минг квартира газлаштирилади.

1988 йилда чиқитсиз ва кам чиқитли ишлаб чиқариш жараёнларини кенг жорий қилиш, табиий хом ашёнинг комплекс қайта ишланишини таъминлаш, ишлаб чиқариш чиқиндиларини йиғиш, сақлаш, тайёрлаш ва қайта ишлаш учун моддий-техника базасини ривожлантириш назарда тутилади. Шунинг негизида умуман область бўйича 35,5 минг тонна қора металлар прокати, 36,0 минг тонна цемент, 26,02 минг куб метр ёғоч-тахта материаллари, 148,4 минг тонна шартли қозон-печь ёқилғиси, 219,95 миллион киловатт-соат электр энергияси, 491,7 минг гигакалорий иссиқлик энергияси, 6,24 минг тонна дизель ёнилғиси, 13,04 минг тонна автомобиль бензини тежаб қолинади.

Тошкент области меҳнаткашлари ишлаб чиқариш ва жамоат интизомини мустаҳкамлаб, самарадорлик ва меҳнат унумдорлигини ошира бориб, Бутуниттифоқ XIX партия конференциясини муносиб кутиб оладилар. КПСС XXVII съезди қарорларининг, 1988 йил планлари ва социалистик мажбуриятларининг муваффақиятли бажарилишини таъминлайдилар.

УРУГВАЙ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ МОСКВАДА БЎЛИШИ

СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукуматининг таклифига биноан Уругвай шарқий республикасининг президенти Х. Сангинетти 21 марта куни расмий визит билан Москвага келди.

Аэродромда Х. Сангинеттини ва унинг рафиқасини КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. А. Громико рафиқаси билан, бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

* * *

Шу куни Кремлда А. А. Громико билан Х. М. Сангинетти ўртасида музокаралар бўлди.

Музокараларда: Совет томонидан — КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг биринчи ўринбосари П. Н. Демичев, бошқа расмий кишилар, Уругвай томонидан — Президентнинг сафарида унга ҳамроҳлик қилаётган давлат ва сиёсат арбоблари иштирок этдилар.

Энг муҳим халқаро муаммолар ҳамда Совет—Уругвай муносабатларига оид масалаларнинг ҳамма жиҳатлари юзасидан амалий руҳда, ҳайриҳоҳлик ва рўйростлик вазиятида чуқур фикрлашиб олинди.

Ҳозирги замоннинг туб вазифаларини муҳокама қилиш чоғида СССР билан Уругвайнинг позициялари бир-бирига монанд ёки яқин эканлиги намоён бўлди. Томонлар инсоният тараққиётининг мазкур босқичи ҳозирги дунёнинг мураккаб реалликларига шундай ёндашувни тақозо этадики, бундай ёндашув янгича сиёсий фикрлашга ва халқаро хавфсизликни мустаҳкамлаш ишига астойдил содиқликка асосланган бўлиши керак, деган якдил фикрни билдирдилар.

Томонлар дунёнинг турли районларидаги вазиятни муҳокама қилдилар. Улар маҳаллий можароларнинг халқаро ҳуқуқ, БМТ қарорлари ва можарога жалб этилган томонларнинг сиёсий иродаси асосида бартараф этилиши шубҳасиз кескинликнинг камайишига, ялпи хавфсизлик мустаҳкамланишига ҳамда давлатлар ўртасидаги ишончни қарор топтиришга олиб келган бўлур эди, деган қатъий ишончни изҳор этдилар.

Лотин Америкасидаги аҳвол тинчлик учун кураш нуқтаи назаридан ҳам, ижтимоий турмушни демократиялаш позицияларидан ҳам қитъа олдида турган иқтисодий муаммоларни эътиборга олиб ҳам кўриб чиқилди.

Президент Х. М. Сангинетти СССРдаги турмуш тўғрисида берилган ахборотни зўр эътибор ва мароқ билан тинглади ҳамда Совет Иттифоқида содир бўлаётган улуғвор ўзгартишлар жаҳондаги барча мамлакатлар учун муҳим аҳамиятга эга эканини қайд этиб ўтди. У белгиланган режаларни рўёбга чиқаришда совет халқига муваффақиятлар тилади.

Совет — Уругвай муносабатларига оид масалалар атрофлича муҳокама қилинди. Бунда икки томонлама сиёсий мулоқот чуқурлашиб бораётганлиги, шунингдек ҳар иккала томон савдо-сотиқ, экономика ва маданият соҳасидаги алоқаларни кенгайтириш иштиёқида эканлиги таъкидлаб ўтилди.

Томонлар тенглик, ўзаро манфаатдорлик ва бир-бирларининг манфаатларини ҳурмат қилиш принциплари асосида ҳамкорликни янада кенгайтириш керак, деган фикрни билдирдилар. Улар савдо-сотиқнинг, иқтисодий алоқаларнинг янги хилма-хил формаларини излаб топиш, уларни янада такомиллаштириш матлуб эканлигини таъкидладилар. Парламент йўли билан мулоқотларни ривожлантириш зарурлигига алоҳида эътибор қаратилди, бу эса аввало сиёсий мулоқотни чуқурлаштириш имконини беради.

Музокаралар натижасида Совет — Уругвай қўшма баёноти келишиб олинди, унинг тексти Уругвай президентининг СССРга визити тугагандан кейин матбуотда эълон қилинади.

* * *

Кремлда Совет — Уругвай ҳужжатларини имзолаш маросими бўлди. А. А. Громико, П. Н. Демичев, Х. М. Сангинетти, музокараларнинг Совет Иттифоқилик ва Уругвайлик бошқа қатнашчилари ҳозир бўлдилар.

1988—1990 йиллардаги даврда СССР билан Уругвай ўртасида ўзаро товар етказиб бериш тўғрисидаги битим, шунингдек бу йил ўзаро товар етказиб бериш ҳақида томонларнинг айрибошлаш мактублари имзоланди.

* * *

Кремлда Уругвай шарқий республикаси президенти ва унинг рафиқаси шарафига СССР Олий Совети Президиуми билан СССР ҳукумати номидан зиёфат берилди, зиёфат самимий ва дўстона вазиятда ўтди. Зиёфатда президентнинг сафарида унга ҳамроҳлик қилаётган расмий кишилар ҳозир бўлдилар.

Совет томонидан А. А. Громико рафиқаси билан, В. И. Воротников, П. Н. Демичев ва бошқа расмий кишилар бор эдилар.

Зиёфатда А. А. Громико билан Х. М. Сангинетти нутқ сўзладилар, нутқлар эътибор бериб тингланди ва қарсаклар билан кутиб олинди.

(ТАСС)

ТОШКЕНТ районидаги Ленин номли колхозининг Раззоқ Қаюмов бошлиқ бригадаси аъзолари эртаги сабзавот экинлари парваришини намунали олиб боришмоқда. Бу ерда иш оила пудрати асосида ташкил этилган. Шунинг учун ҳам кўкламги дала ишлари намунали ва сифатли олиб борияпти. Суратда: Хидирбой Маҳмудов онлавий звеноси аъзолари — ўғиллари Абдухалил ва Абдумаликлар эртаги карамни чопиқ қилишмоқда.

Б. ҒОФУРОВ фотоси.

ОИЛА ПУДРАТИ АСОСИДА

БУ ЙИЛ Ўрта Чирчиқ райони деҳқонлари пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил етиштириш учун астойдил ҳаракат қилмоқдалар. Ҳозир барча хўжаликларда кўкламги дала ишлари авж олиб кетди. Айниқса, колхоз ва совхозларда эртаги сабзавот экиш, боғ-роғларни парвариш қилиш, янги мевазорлар яратиш қизғин бораяпти.

Ҳозиргача район деҳқонлари 579 гектар ерга пиёз, 48 гектар майдонга карам 219 гектар ерга картошка, ва полиз экинлари экиб қўйишди. Олди хўжаликларда сабзавот экинларини парвариш қилиш ҳам бошлаб юборилди.

Свердлов номли, «Партия XXII съезди», А. Икромов номли ва «Коммунизм» колхозларида кўкламги дала ишлари айниқса, уюшқоқлик билан ташкил этилмоқда. Бу хўжаликларда ўн иккинчи беш йилликнинг учинчи йилида деҳқончиликда оилавий пудратни кенг оммалаштиришга алоҳида эътибор берилмоқда. Ҳозир район бўйича сабзавотчилик бригадаларида меҳнатни ташкил этишнинг оила пудрати формаси асосида иш юритилмоқда.

У. МУҲАМЕДОВ.

СИНАБ КЎРИЛДИ

ОҚҚЎРҒОН районидаги «Оққўрғон» совхози деҳқонлари бу йилги янги мавсумга пухта тайёргарлик кўриб қўйишди. Асосийси, совхозда ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, минерал ва маҳаллий ўғитлар жамғаришга катта эътибор берилди. Шу жумладан, ҳозирга қадар 22 минг тоннадан зиёд маҳаллий ўғит дала бошларига келтириб қўйилди.

Шунингдек, совхознинг марказий ремонт устахонаси ишчи-хизматчилари ҳам экиш мавсумида ишлатиладиган техникаларни сифатли қилиб созлаб қўйдилар. Айни кунда барча трактор ва сеялкалар юргизиб кўрилиб, синовдан ўтказилмоқда.

Миришкорлар ўтган йили деҳқончиликда йўл қўйилган камчилик ва нуқсонларни такрорламаслик учун бор куч ва имкониятларни ишга солмоқдалар.

Бу йил совхоз пахтакорлари 3475 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 28 центнердан ҳосил етиштиришни мўлжаллашмоқда.

Райондаги Навоий номли колхоз меҳнаткашлари ҳам кўкламги дала ишларини намунали бошлаб юборишди. Айниқса, колхоз механизаторларининг қўли-қўлига тегмаяпти. Хўжаликдаги мавжуд 17 та сеялка ва 20 та культиватор қайта кўздан кечириб чиқилди. Бунда механизаторлар Сайдулла Исомов, Илҳом Султонов, Жумабек Асонов ва Пўлат Имонқуловларнинг ҳиссаси катта бўлди.

(ЎЗ МУХБИРИМИЗДАН).

МАТБУОТНИ ҚАЙТА ҚУРИШ ВА ХЎЖАЛИК ҲИСОБИ

ШАҲАР, РАЙОН ВА КЎП НУСХАЛИ ГАЗЕТАЛАР РЕДАКТОРЛАРИНИНГ КЕНГАШИ МАЖЛИСИДАН

Журналистларнинг аниқ мақсадга қаратилган мунтазам ўқувини уюштириш, маҳаллий матбуот материалларининг мазмуни даражасини мувофиқлаштириш ва таҳлил қилиш учун Ўзбекистон Журналистлар союзи Тошкент ташкилоти ҳузурида шаҳар, район ва кўп нусхали газеталар редакторларининг кенгаши ташкил этилди.

19 мартда Тошкент область партия комитетида кенгашнинг биринчи мажлиси бўлиб ўтди. Унга маҳаллий газеталарнинг барча ижодий ходимлари таклиф этилди. Кенгашни Тошкент область партия комитетининг секретари Э. И. Фозилов очди.

— Ҳозирги вақтда, — таъкидлади ўртоқ Э. И. Фозилов, — қайта қуришнинг иккинчи, энг мураккаб босқичи бошланди. Бу даврда янгиланиш концепцияси ҳаёт билан, амалий фаолият билан кенг тўқнашади. Бу журналистлардан юксак касб билимдонлигини, улар ёзаётган фактларни билишларини, ишни билишларини талаб этади. Кенгаш мажлисларининг программаси ҳам шундан келиб чиқиб тузилган. Область партия комитетининг секретарлари ва бўлим мудирлари, совет ва хўжалик органларининг раҳбарлари, олимлар, юристлар, марказий газеталарнинг ўз мухбирлари, республика ва область газеталарининг тажрибали журналистлари маҳаллий қаламкашлар билан учрашадилар.

Нутқда демократлаштириш ва туб иқтисодий ислоҳот жараёнларининг ривожланиши шароитларида область маҳаллий ахборот воситаларининг вазифалари очиб берилди. Шу нарса таъкидландики, маҳаллий матбуот жамият барча кучларини қайта қуришнинг янги босқичи вазифаларини ҳал қилишга сафарбар этишда партия ташкилотларига актив ёрдам бериши лозим. Бироқ, афсуски, ҳали ҳам шаҳар, район, кўп нусхали газеталар саҳифаларида иқтисодий темада ҳақиқатан ҳам жанговар, масала моҳияти билиб ёзилган мақолалар камдан-кам учрайди. Қайта қуриш туфайли туғилган илғор тажриба етарли ёритилмайди. Ваҳоланки, янгилик куртакларини ўз вақтида пайқаш, умумлаштириш, ёритиш ва кенг оммалаштиришга эришиш журналистларнинг энг муҳим вазифасидир.

Ҳозирги вақтда социал масалалар катта аҳамият касб этади. Уй-жойлар, соғлиқни сақлаш объектлари қурилиши муаммолари, хизмат кўрсатиш соҳалари, дам олишни ташкил этиш доим редакцияларнинг диққат марказида бўлмоғи лозим. КПСС Марказий Комитетининг 1988 йил февраль Пленуми талаблари асосида газеталар мактаб ислоҳотини амалга оширишнинг боришини, халқ маорифини такомиллаштириш масалаларини кенг ёритишлари лозим.

КПСС Марказий Комитетининг Тошкент область партия ташкилоти ишидаги жиддий камчиликлар тўғрисидаги қарори қабул қилингандан кейин маҳаллий матбуот партияга қабул қилиш ва партия сафларини мустаҳкамлаш масалаларига кўпроқ эътибор берадиган бўлиб қолди. Бироқ уларнинг саҳифаларида ҳали ҳам шу масалалар бўйича оддий коммунистларнинг мақолалари кам берилади. Умуман, редакциялар газетхонларни газетада ҳамкорлик қилишга актив жалб қилишлари, уларнинг хатларини кўпроқ ёритишлари зарур.

«Матбуот ва қайта қуриш» — «Правда» газетасининг Ўзбекистон ССР бўйича мухбирлик пункти мудири В. А. Артеменконинг сўзи шу мавзуга бағишланди. У ҳозирги вақтда маҳаллий ахборот воситаларига кўп нарса боғлиқлигини таъкидлади. Газеталар, телевидение, радио, янгиланаётган ҳаётнинг бойлигини, янгича қарашлар баҳолар, ҳолатлар ва воқеаларни кенг ёритишлари лозим. Улар биринчи босқичдаги каби қайта қуриш учун курашувчиларнинг олдинги сафларида бўлишлари жамият олдига янги вазифаларни қўйишлари керак.

Энг қимматли таклифлар доим партия комитетлари томонидан қўллаб-қувватланмоқда.

Журналистлар ўз чиқишларида айрим салбий иллатларга қарши курашнигина эмас, шу билан бирга умуман инсонни тарбиялаш учун курашни ҳам кўрсатишлари лозим. Турғунлик йилларида кишиларнинг ишлаб чиқаришдан, ижтимоий манфаатлардан бегоналашиб кетишлари, тайёрга айёрликка бўлган интилиш каби ҳоллар сезиларли бўлиб қолган эди. Айрим кишилар виждонан ишламасликка, қўйилган вазифаларни ижодий ҳал

(Давоми 3-бетда).

16 апрель–Бутуниттифоқ коммунистик шанбалиги

ҲАШАРДА 19 МИНГ КИШИ ҚАТНАШАДИ

Тошкент темир йўл бўлинмаси коллективи Москва меҳнаткашларининг шу йил 16 апрелда коммунистик шанбалик ўтказиш юзасидан бошлаган ташаббусларини тўла қўллаб-қувватлади. Шу кунларда барча бўлинмаларда умумхалқ ҳашарини ўтказиш бўйича штаблар тузилмоқда, бажариладиган иш ҳажми белгиланмоқда.

Бўлинма бошлиғининг ўринбосари, коммунистик шанбаликни ўтказиш штаби раиси З. Олимжонов бундай деди:

— Темирйўлчиларимиз шанбаликка бир тан-бир жон бўлиб чиқадилар, уни зўр уюшқоқлик билан ўтказадилар. Дастлабки маълумотларга қараганда умумхалқ ҳашарида 19 минг нафар атрофида киши қатнашади. Юзлаб вагонларга юк ортилади ва туширилади. Салкам 300 минг тонна халқ хўжалик юклари ташилади.

Транспортчиларимиз шу куни катта ҳажмдаги ремонт ишларини амалга оширадилар. Ўнлаб тепловозлар, пассажир ва юк вагонлари, контейнерлар, бир неча километр узунликдаги пўлат излар ремонтдан чиқарилади. Станцияларни ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш ишлари олиб борилади. 6 мингтадан ортиқ дарахт кўчатлари ва буталар ўтқазилади. 200 тоннадан ортиқ металлом йиғилади.

Бўлинмамиз коллективи шанбаликда ишлаб топилган пулни ўн иккинчи беш йиллик фондига ўтказишга қарор қилди. Унинг миқдори кам деганда 18 минг сўмни ташкил этади.

М. УСМОНОВ.

ШАХТЁРЛАР АҲДИ

9-ШАХТА коллективи ўн иккинчи беш йилликнинг учинчи йилини меҳнатда яхши кўрсаткичлар билан бошлади. Давлат планлари ва зиммага олинган социалистик мажбуриятлар шараф билан уддаланмоқда. Илғор иш усулларини қўлланиш, прогрессив технологияни жорий қилиш, энг муҳими — социалистик мусобақани пухта ташкил этиш ва илғорларни ўз вақтида рағбатлантириш коллектив ютуқларининг омили бўлмоқда. Шахтёрлар йил бошидан бери пландагидан ташқари 10 минг тоннадан кўпроқ «қора олтин» қазиб чиқардилар. Барча буюртмалар вақтида бажарилди.

Ангрендаги бу пешқадам корхона коллективи шу йилнинг 16 апрелида В. И. Ленин таваллудига бағишланган коммунистик шанбалик ўтказиш тўғрисидаги ташаббусга қўшилди. Ҳозир бу умумхалқ ҳашарига пухта ҳозирлик кўрилмоқда. Барча участкаларда оддий иш кунларидагига нисбатан юқорироқ натижага эришиш учун янги-янги резервлар қидириб топилмоқда. Шанбалик куни шахтада минг тонна атрофида кўмир қазиб чиқарилади. Айрим кончилар шу куни нормани анча ошириб бажаришга аҳд қилдилар. Кенг ҳажмда ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш ишлари ҳам амалга оширилади, ирригация шаҳобчалари тозаланади.

М. МАҲМУДОВ.

• ҚАЙТА ҚУРИШ:

СЎЗДА ВА АМАЛДА

Текширувчи кўп, ёрдам йўқ

ЎТГАН ҳафта колхозимизга турли ташкилотлардан бешта комиссия келди. Хўжаликни айланиб, ишларимиз билан танишишди. Область агросаноат комитетидан келган ўртоқлар бизга фермада аҳвол ночорлигини айтиб, танбеҳ беришди.

Ҳақиқатан ҳам шароитимиз ёмон. Сигирлар яйратиладиган майдон ботқоққа айланган. Хуллас, танбеҳ тўғри, лекин мени бошқа нарса кўпроқ ажаблантиради. Келган комиссиялар, асосан, айбдорларни жазолаб, бақир-чақир қилиб кетишади. Аммо, мана шундай аҳволнинг юзага келиши сабаби билан қизиқмайдилар. Тўғри, мен бу билан айбимизни соқит қилмоқчи эмасман. Лекин, ким ишининг ёмон бўлишини хоҳлайди. Масалан, фермани олиб кўрайлик. Яйратиладиган майдон шундай бўлаётганини биламиз. Аммо начора. Юқори ташкилотларга бир неча марта мурожаат қилдик. Катта-катта ваъда беришади-ю, ёрдам бўлмайди. Ҳеч бўлмаса 10 тонна цемент ажратишганда, майдонларни ўзимиз кафтдек қилиб, бетонлаб қўяр эдик.

Колхоз иқтисодий томондан ўтириб қолган. Мен 1985 йилда колхозга раис этиб сайланган бўлсам, шундан буён фақат колхознинг давлат олдидаги 1,5 миллион сўмдан ортиқ қарзини узиш билан оворамиз. Бундан қутулдик.

Ҳозир қайта қуриш ҳақида кўп гапириляпти. Ҳақиқатан, ишда кескин ўзгариш ясаш керак. Бизнинг районимизда эса бунга амал қилинаяпти, деб айта олмайман. Ҳалиям юқоридан туриб, колхознинг ички имконияти билан ҳисоблашмасдан планлар белгилаш, нимани экиш ёки экмаслик ҳақида кўрсатмалар бериш давом этяпти. Бу усул хўжаликларга фойда эмас, зарар келтиряпти, холос.

Тажрибалардан кўриняптики, агар деҳқонга мустақиллик берилса, у мўлжалдаги планни ҳар қандай шароитда ҳам бажарар экан. Масалан, ўтган йили Холжигит Холмуродов бошлиқ оилавий пудратчи звено аъзолари колхоз билан шартнома тузиб, 1 гектар майдонга лавлаги экишганди. Улар масъулиятни ҳис қилган ҳолда мустақил ишлашди. Натижа чакки бўлмади. Пудратчилар планда белгиланган 41 тонна ўрнига 95 тонна лавлаги етиштирдилар. Шунингдек, Иса Чахалов бошлиқ оилавий звеноси аъзолари ҳар гектарига 1000 центнердан лавлаги топширишди.

Хўжалигимизда алмашлаб экиш ёмон аҳволда. Ҳозир бор-йўғи 135 гектар ерда беда бор. Бу умумий экинзорга нисбатан жуда кам. Озуқа экинлари майдонини кенгайтиришнинг иложи бўлмаяпти. Сабаби, пахта тайёрлаш плани қайта кўриб чиқилмаяпти. Масалан, Янгийўлдаги «Интернационал» колхозида план гектарига 25 центнер белгиланган. Бизнинг колхозимизда эса 31 центнер. Энди таққослаб кўрадиган бўлсак, улар дарёнинг у қирғоғида, биз эса бу қирғоғида деҳқончилик қиламиз.

Колхозимиз кам рентабелли. Шунинг учун раҳбарлар ва мутахассислар бошқа хўжаликларга қараганда кам маош олишади. Шунинг учун ҳам кадрлар қўнимсизлиги кучли. Уларнинг маошини оширайлик десак, ревизорлар рухсат беришмайди. Менимча бу масални ҳам ўзимиз ҳал этишимиз керак. Ҳозир бизга бош инженер керак. Мутахассислар бор. Улар колхозда яшашади. Хўжаликнинг ери ва сувидан фойдаланишади. Бироқ, шаҳардаги ташкилотларда ишлашади. Колхозга таклиф қиляпмиз, рози бўлишмаяпти.

Қишлоқларимиз маданий-маиший, социал хизмат кўрсатиш соҳасида ҳам қолоқ бўлиб қолмоқда. Колхозчиларимизнинг фарзандлари ўқиётган иккита мактаб жуда эскириб кетган. Ҳозирги кун талабига мутлақо жавоб бермайди. 640 ўринли янги мактаб қурилиши лойиҳаси тайёрлаб қўйилган. Қурилишни эса бошлай олмаяпмиз. Сабаби, колхоз банкида маблағимиз йўқ.

Шунингдек, 1985 йилда бошланган трактор парки қурилиши ҳам 71-хўжаликлараро кўчма механизациялашган колонна қурувчиларининг айби билан ҳалигача битказилмаган.

1988 йилда олдимизда катта вазифалар турибди. Албатта бу режаларни амалга оширишда юқори ташкилотлардан амалий ёрдам кутамиз.

Б. БОТИРАЛИЕВ,
Ғалаба районидаги «Москва» колхози раиси.

✦ ТОШКЕНТ авиакорхонасининг «ИЛ—86», ва «ИЛ—62» самолётлари учиш отрядлари ўз вазифаларини муваффақиятли уддаламоқдалар. Улар пассажирлар ташиш ҳажмини 30 процентга кўпайтириш мажбуриятини олиб меҳнат қилмоқдалар. Суратларда: 1-класс техниги Б. Шульга (юқорида чапдан) ва Е. Зеленинлар «ИЛ—86» самолёти узелларини кўздан кечирмоқдалар. Тошкент зонал авиаметеорологик маркази метеорологлари С. Зикунова (пастда чапдан) ва И. Мусаевалар об-ҳаво ҳақидаги маълумотларни қабул қилмоқдалар.

А. Кошкин фотолари. (ЎзТАГ).

• БИР ХАТ ИЗИДАН

МУАЛЛАҚ ҚОЛГАН МАҲАЛЛА

«Уйғур кўчасидаги уйлар яқин кунларда бузилади» деган гаплар кўпдан буён оралаб юрибди. Шундан буён мана неча йиллар ўтиб кетди. Бузилишдан дарак йўқ. Биз бўлсак уй-жойимизни ремонт қилиб тузатиб олишни ҳам билмаймиз. Борди-ю бузилса, меҳнатимиз зое кетишини ўйлаймиз. Тузатмай қўяйлик десак, нормал яшашнинг иложи йўқ. Хуллас гап шундай. Нима қилиш керак, кимга ишониш керак? Маҳалламиз ҳақиқатан бузиладими, бузилса қачон бузилади»? ана шу саволга жавоб топишда ёрдам беришингизни сўраймиз».

* * *

Редакциямизга «Гулбозор» маҳалла аҳолиси номидан хат йўллаган уруш ва меҳнат ветерани Ю. Юсупов шундай савол билан мурожаат қилган эди:

Чумчуқ сўйса ҳам қассоб сўйсин деган гап бор. Биз ҳам ушбу нақлга амал қилиб шаҳар ёки район миқёсидаги бир мутахассис орқали бу арзимас саволга жавоб оламизу, нари борса икки-уч кунда газета орқали маҳалла аҳолисини хотиржам қиламиз, деган ҳомчўт билан хатни кўтариб идора эшигини санаб кетдик.

Хат келган кунининг эртаси. 9-февраль. Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети. архитектура-планлаштириш бошқармаси бош архитекторининг ўринбосари Дилшод Латипов хатга кўз югуртириб чиққач, у ёқ бу ёғини ағдариб кўрди-да, кейин шаҳарда бунақа маҳалла борлигини энди эшитаётгандек елкасини қисди. Сўнг телефон трубкасини кўтариб Октябрь район бош архитектори Тоҳир Содиқовни ўз хонасига таклиф этди.

— Тоҳир Жамолович, — деди бошлиқ хатни унга узатиб, — «Гулбозор» маҳалласи сизнинг районингизда эмасми?

— Ҳа, бизнинг районда. Хўш нима бўлибди? — деди район бош архитектори, бир бошлиққа, бир бизга шубҳа билан қараб.

— Ҳеч гап йўқ, — Биз маҳалла аҳолиси бераётган савол мазмунини изоҳлаб беришга мажбур бўлдик.

— Яхши, — деди ниҳоят Содиқов хафсаласизлик билан ўрнидан тураркан, — текшириб, суриштириб кўрамиз. Менимча агар янглишмасам «Гулбозор» маҳалласи Маданият министрлиги ихтиёрида бўлса керак. Агар шундай бўлса министрликка хат ёзиб, жавобини кутишга тўғри келади.

Район бош архитектори Т. Содиқовнинг тахмини тўғри чиқди. Маълум бўлишича, Октябрь районида очиқ давлат архитектура-этнографик музейини ташкил этиш муносабати билан жумладан «Гулбозор» маҳалласи шаҳар партия комитети ва шаҳар Совети ижроия комитетининг 1982 йил 10-октябрь 1215/21 сонли қарорига асосан Ўзбекистон ССР маданият министрлиги ихтиёрига берилган. Келажакда 10,5 гектар майдонда очиқ музей ташкил этилиши сабабли бу маҳалладан 151 хонадон кўчирилиши мўлжалланади. Лекин қачон бузилади? Бу савол ҳамон жавобсиз турибди. Жавоб излашда давом этамиз.

15-февраль. ваъдага мувофиқ район бош архитектори Т. Содиқов билан телефонда боғланиб, маҳалла аҳолисининг саволига бериладиган жавобни эслатдик. У шундай деди:

— Министрликка хат ёзиб қўйдик. Лекин ҳали жўнатишга улгурганимиз йўқ. Сабаби — бундан бошқа ишларимиз ҳам кўп.

Ажаб. Икки оғиз саволни қоғозга тушириб икки бекат наридаги идорага юбориш учун қанча вақт керак? Наҳотки, Содиқов учун бир ҳафтадан ошиқ вақт етмаган бўлса?

29 февраль. Шаҳар бош архитекторининг ўринбосари Д. Латипов бизга эртадан бошлаб бошқа ишга ўтаётганлигини эслатиб, шаҳарни қайта қуриш бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Ж. Раҳимов билан боғланишимизни маслаҳат берди. Нима ҳам дердик. Ж. Раҳимов билан боғландик. У, хат Маданият министрлигига 15 февралда эмас, балки бош архитектор А. Умаров имзоси билан шу йил 22 февралда ёзиб юборилганлигини хабар қилди. Бу икки хил жавобдан кейин бизда шундай савол туғилди: Хўш, район миқёсидаги нуфузли идора бошлиғи Т. Содиқовни ёзилмаган хатни «ёзиб қўйдик», деб редакцияга ёлғон ахборот беришга, уни алдашга нима мажбур этди?

14 март. Ниҳоят шу куни район архитектура бўлимидан эмас, балки ўрни тагида йўқ, ҳали ташкил этилмаган музейнинг директори Ўлмас Умарович Расулзода орқали Маданият министрлиги маданий ёдгорликларни муҳофаза қилиш бошқармасининг бошлиғи Ф. Ашрафий имзоси билан жавоб хатининг нусхасини олдик. Лекин бу ёзишмада ҳам маҳалла аҳолисининг саволига аниқ жавоб топа олмадик. Балки улар ҳақлидир. Хатда ёзилишича, Уйғур кўчасидаги эски уй-жой биноларини бузиш ва аҳолини кўчириб, янги уйлар билан таъминлаш шаҳар Совети ижроия комитети зиммасида эканлиги айтилади. Шундай ҳам бўлсин. қарор қабул қилингандан буён орадан олти йил ўтиб кетди. Шу йиллар давомида аҳолини хабардор қилиб қўйиши мумкин эмасмиди?

Шу куни музей директори У. Расулзода билан редакцияда ўтказилган суҳбат чоғида бу саволга қисман жавоб топгандек бўлдик. Унинг айтишича, очиқ жойдаги музей 15 йил давомида қуриб битказилиши керак. Учта беш йиллик давомида жами 211 хонадондан юқорида айтганимиздек 151 та уй бузилади. 37 та уй эса намуна сифатида қолдирилади. Улар эски шарқ усулида қайтадан реконструкция қилинади. Бундан ташқари, музейда Фарғона, Хоразм, Бухоро ва Самарқанд типидаги уйлардан намуналар қўйилади. Дастлабки 1988—1993 йиллар давомида «Гулбозор» маҳалласидаги эски уйлардан ўрта ҳисобда 10—15 хонадоннинг бузилиши кўзда тутилади. Музей директори У. Расулзода бошқа мутасадди мутахассислар билан бирга маҳаллага бориб, бу ҳақда аҳолини хабардор қилиб қўйиш учун бизга ваъда берди. У ўз ваъдасининг устидан чиқишга умид боғлаймиз.

А. ШАЙХОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

БОШЛИҚ ЎЗГАРДИ, АҲВОЛ ЭСКИЧА

ЎРТА Чирчиқ район алоқа бўлимига ёш инженер Юрий Алексеевич Краснолобов бошлиқ бўлиб келгач, алоқачилар унга катта умид боғлашди. Энди бу умидлар ҳам сўнмоқда. Юрий Алексеевич билан суҳбатда у қатор муаммолар районда ҳал бўлмаётгани, область алоқа бошқармасидан зарур ёрдам кутаётганини айтди.

Бу ерда алоқа ишини қайта қуриш борасида белгиланган тадбирлар секинлик билан амалга оширилмоқда. Ўн тўрт йил муқаддам ўрнатилган алоқа линиялари технологик қоидаларга риоя қилинмаган ҳолда қурилган экан. Телефон хизматидаги асосий нуқсоннинг сабаби шундан эмиш.

Бундан уч йил илгари район алоқа бўлими биноси ёнига область ремонт-қурилиш бошқармаси қурувчилари кўтарма кран олиб келишди. Кран шу кунгача «савлат» тўкиб бекор турибди. Капитал ремонт бошланишидан эса ҳануз дарак йўқ.

Район алоқа бўлимига бир кунда 20 тадан ортиқ шикоят тушмоқда. Абонентлар телефонлари яхши ишламаётгани, бошқа абонентлар билан уланиб қолиш ҳоллари, трубкалардан турли шовқинлар эшитилаётгани сингари эътирозлар билан мурожаат қилмоқдалар. Ҳозир районда абонентларнинг учдан бир қисми код (бошқа район, шаҳарлар билан уланиш) системасидан фойдаланади. Код системасининг ёмон ишлаётгани кўплаб асаббузарликларга олиб келмоқда. Ҳатто бошлиқ Ю. Краснолобовнинг хонасидаги телефондан Тошкент шаҳрига уланишга уриниб кўрдик. Афсуски, бунинг иложи бўлмади!

Ҳа, район алоқа бўлимида бошлиқ ўзгарди-ю, аҳвол ўша-ўша. Алоқа хизматида аҳвол қачон ўзгараркин?

У. ҲАМИДОВ,
жамоатчи мухбир.

ОНАЛАР ИШДА, БОЛАЛАР БОҒЧАДА

● АНГРЕН олтин конида корхонани социал-иқтисодий ривожлантириш планига кўра қурилган 200 ўринли янги болалар комбинати фойдаланишга топширилди. Энди ҳеч ким мактабгача ёшдаги болалар муассасаларига йўлланма олиш учун навбат кутмайди. Янги комбинат ишга туширилиши билан илгари уйда болалар тарбияси билан банд бўлган юзга яқин аёл ишлаб чиқаришда меҳнат қилиш имкониятига эга бўлди.

Корхона касаба союз комитетининг ёрдами билан янги болалар боғчасига малакали тарбиячилар жалб этилди. Улар болаларнинг мазмунли дам олишини уюштирмоқдалар, физкультура ва музикадан қизиқарли машғулотлар ўтказиб, кичкинтойларнинг жисмоний ҳамда маънавий жиҳатдан ҳар томонлама ривожланишига кўмаклашмоқдалар.

(ЎзТАГ).

ТАЛАБ ТЎҒРИ-КУ, ЛЕКИН...

Ўқитувчи Бекжон Тошевнинг хати анча ташвишли. У ўзи ишлаётган Бўка районидаги А. Навоий номли 31-ўрта мактабда педагогика Советлари бўш ўтаётганлиги, унда долзарб масалалар кўтарилмаганлигини тилга олган.

— Шу йилнинг бошида директор Ҳалима Маҳмудова бир йиллик ишларимиз юзасидан ҳисобот берди, — деб ёзади у, — доклад мазмунсиз бўлди. Музокарага чиққан ўртоқлар ҳам фаолиятимизга нафи тегмайдиган умумий гапларни гапиришди. Кейин мен сўз сўраб олиб ҳамма камчиликларни очиб ташладим. Ҳар кимнинг нуқсонини юзига айтдим. Мажлисда иштирок этган райОНО мудири Одил Порсиев мулоҳазаларнинг тўғрилигини таъкидлади. Аммо директорга танбеҳ бермай, ҳисоботни қониқарли деб топди. Мудирнинг бундай муносабатини қандай тушуниш керак? Шундай ўртоқлар билан мактаб ислоҳотини амалга ошириш мумкинми?..

Педагог хатида мактабда моддий база ночорлиги, кўпчилик фан кабинетлари жиҳозланмаганлиги, метод бирлашма ишлари ўлда-жўлда эканлиги, кутубхонада дарсликлар ва бадиий адабиётлар етишмаслиги, ўқитувчилар малакасининг пастлиги ҳамда бошқа масалалар билан боғлиқ 14 пунктдан иборат камчиликларни баён этган эди.

Шикоят изидан Бўка районига бордик. Ҳолис айтиш керак. Мактабда таълим-тарбиянинг бориши бугунги кун талабларидан анча орқада. Тил ва адабиёт, физика ҳамда чет тили кабинетларининг бироз бўлса-да жиҳозланганлигини ҳисобга олмаганда, бошқа кабинетларда деярли ҳеч қанча иш қилинмаган. Айниқса, мактаб буфети кичкинагина ҳужрага жойлашган бўлиб, санитария-гигиена талабларига жавоб бермайди. Ўқувчилар ўтирадиган жой тор. Мактаб дурадгорлик, тикувчилик устахоналари ўқувчиларни ҳунарга ўргатишга мутлақо мослаштирилмаган. Хуллас, хатда баён этилганидек, камчиликларни санаб тугатиб бўлмайди.

Албатта, буларни мазкур шикоятни редакцияга йўллаган педагог, мактабнинг собиқ директори Бекжон Тошевнинг ўрнига тайинланган янги раҳбар — Ҳалима Маҳмудова бир ярим йил ичида бартараф этиши қийин эди. Йиллар давомида эътибордан четда қолган ҳамма муаммоларни қисқа муддат ичида ҳал қилиш мушкуллигини ўқитувчилар ҳам, район халқ маорифи бўлими ҳам биларди. Аммо Бекжон Тошев ана шуларни тушунишни хоҳламади. Унинг ўзи янги директорга оғир мерос қолганлигини ҳам унчалик ҳис этмаяпти.

Биз педагог Б. Тошевнинг редакцияга хат ёзиши ўринли бўлмаган демоқчи эмасмиз. Ҳар ким бировнинг нуқсонларини кўрсатаётганида ўзининг маънавий жиҳатдан қанчалик ҳақ эканлигини ўйлаб қўйиши ҳам керак, деган мулоҳазага борганлигимиз учун шундай фикрга келдик.

Бекжон Тошев биз билан суҳбатда район халқ маорифи бўлими мудири мажлисдан сўнг мени ўз идорасига чақириб «Ўзинг-ку, авария қилиб бир боланинг бошига етдинг, танқидий фикрлар айтишдан тортинмайсан-а» деб бундан икки йил аввал менинг бевосита айбим билан боғлиқ бўлмаган ҳодисани юзимга солди ва танбеҳ берди, шунинг учун жаҳлим чиқиб редакцияга хат ёзиб юбордим» дейди.

Унинг бу сўзлари ўзи кўп йиллар давомида педагог ва директор бўлиб ишлаган мактабга астойдил жон куйдираётган ўқитувчидан ҳам кўра, иззат-нафсига текканлиги учун кек сақлаётган кишининг бачкана гинасига ўхшаб кетади. Афсус, педагог учун бундай фазилат мутлақо ярашмайди.

Биз мазкур хат юзасидан райОНО мудири Одил Порсиев, янги директор, мактабнинг собиқ партия ташкилоти секретари Ҳалима Маҳмудовалар билан ҳам суҳбатлашдик. Улар Б. Тошевга ҳеч қандай эътирозлар билдиришмади. «Мактабнинг аҳволи ҳақиқатан ҳам яхши эмас, биргалашиб тузатишимиз керак» дейишди.

Аммо уларга айтадиган эътирозларимиз ҳам йўқ эмас. Кўп йилдирки, мактаб ислоҳотини амалга ошириш ҳақида гапирилади. Лекин бу ўқув даргоҳида ислоҳот изи сезилмайди. Ваҳоланки, бу ишга район халқ маорифи бўлими раҳбари сифатида Одил Порсиев, мактаб партия ташкилоти секретари сифатида Ҳалима Маҳмудова бутун педагогик коллектив билан бирга масъул эдилар-ку? Нега жуда бўлмаса мактабда оддийгина талаблар — озодаликни сақлаш, ўқитувчилар ва юқори синф ўқувчилари ёрдамида мавжуд кабинетларни имконият даражасида жиҳозлашга эътибор берилмаяпти?

— Модомики, биз мактабга мана шундай юксак талаблар қўяётган эканмиз,— деди М. С. Горбачев КПСС Марказий Комитетининг февраль Пленумида,— ўқитувчи нақадар салобатли, эътиборли сиймо бўлиши керак! У билимларнинг нақадар кенг мажмуасига, қандай педагогик истеъдод ва маҳоратга эга бўлиши керак! Бутун маориф системасини қайта қуришнинг «Асосий бўғини» мана шунда...»

Бу сўзлар ўз ишини халқ маорифи билан боғлаган ҳар бир зиёли зиммасига масъулият юклайди. Хусусан 31-ўрта мактаб педагоглари учун ҳам айниқса тааллуқлидир. Шундай экан, райОНО раҳбарлари ҳам, педагогик коллектив ҳам бу мактабда ишни қайта қуришга ростмана эътибор билан қараши, ўзаро гина-гудуратлардан холи бўлиб, мактаб ислоҳотини амалга оширишга астойдил киришишлари керак.

С. ҲАСАНОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

КПСС Марказий Комитети февраль (1988 йил) Пленуми қарорлари—ҳаётга!

ЎҚИТУВЧИ—МАКТАБ ВИЖДОНИ

ФРУНЗЕ РАЙОН ПАРТИЯ КОМИТЕТИ ПЛЕНУМИДАН

Район партия комитети навбатдаги пленумга алоҳида ҳозирлик кўрди. Район партия комитети аъзолари ва аъзоликка кандидатлардан тузилган 9 та ишчи группаси пленум олдидан барча мактаблар, ҳунар-техника билим юртлари ва институтлар иши билан яқиндан танишиб чиқди. Шу кузатувлар асосида доклад тайёрланди. Доклад коллектив кучи билан ёзилганлиги учун ҳам кенг қамровли, фикр ва мулоҳазаларга бой бўлди. КПСС Марказий Комитети февраль Пленуми қарорлари асосида ўрта ва олий мактабни қайта қуриш соҳасидаги вазифалар аниқ кўрсатиб ўтилди.

Район территориясида 15 та мактаб, 6 та ҳунар-техника билим юрти, 3 та йирик олий ўқув юрти жойлашган. Ислоҳотни амалга ошириш бўйича ўтган йилларда маълум ишлар қилинди. 1250 ўринли янги мактаб, 1005 ўринли қўшимча бинолар қурилди. Студентларнинг ўзини ўзи бошқаруви ривожланмоқда. Улар илмий советларнинг тенг ҳуқуқли аъзоси сифатида тан олинмоқда. Ўқув жараёнларида техника воситаларидан самарали фойдаланиш юзасидан қўшимча чоралар кўрилаяпти.

Лекин пленумда мактаб ислоҳотини амалга ошириш йўлида қўлга киритилган ютуқлардан кўра кўпроқ камчиликлар тилга олинди. Докладчи — Фрунзе район партия комитетининг секретари А. С. Сулаймонхўжаев ҳам, сўзга чиққан бошқа нотиқлар ҳам ўрта ва олий мактабларини қайта қуришга тўсқинлик қилаётган муаммоларни рўй-рост гапирдилар.

Энг аввало мактаб ислоҳоти бўйича қабул қилинган қарорлар ижроси устидан қаттиқ назорат ўрнатиш керак. Бу масалада район партия комитетининг икки марта пленуми бўлди. Район ижроия комитети раисининг ўринбосари З. А. Галькина бошчилигида ислоҳотни амалга ошириш комиссияси тузилди. Ўқитувчиларнинг ҳар галги август конференцияларида ҳал этилиши лозим бўлган муаммолар хусусида гап борди. Лекин пленум қарорлари қоғозда, конференцияларда айтилган гаплар гаплигича қолиб кета верди.

Пленумда оталиқ ташкилотларининг мактабларга кўрсатаётган ёрдами ниҳоятда қониқарсиз эканлиги тўғри танқид қилинди. Хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлашга ўтилгандан бери корхоналар умуман мактабларни унутиб қўйишди. Оқибатда ўқувчиларни касбга йўналтиришда кўпгина муаммолар келиб чиқмоқда. Район ўқув-ишлаб чиқариш комбинати ҳозир янги талабларга жавоб бермай қолган. Ускуналар эски, шароит ёмон. Анкета сўровларига юқори синф ўқувчиларининг 80 проценти ўқув-ишлаб чиқариш комбинатида ўрганган касб бўйича ишлаш истагини билдирмади.

Мактабларда касбга йўналтирувчи фақат 6 та кабинет ташкил этилган. Касбга йўналтириш қониқарсиз бўлганлиги учун ҳам битирувчиларни махсус ҳунар-техника билим юртларига жалб этиш планлари йил сайин бажарилмай келяпти.

Пленум қатнашчилари ўқувчиларнинг билим даражасини ошириш ғоят муҳим вазифа эканлигини алоҳида таъкидлаб ўтдилар. Мактабларда компьютерлашган умумий таълим ниҳоятда суст жорий этилаяпти. Техника воситалари ва ўқитувчи кадрлар етишмайди. Кўпгина ўқитувчилар ўз зиммаларига юклатилган вазифани ҳалол, виждонан бажармаяптилар. Бинобарин ўқувчиларнинг қанчалик билимдон ва тарбияли бўлиши энг аввало ўқитувчининг билимдонлигига ва касб маҳоратини қандай эгаллаганлигига боғлиқдир. Ўқитувчи — мактаб виждони, деб бежиз айтмаймиз. Пленумда тўғри таъкидлаб ўтилганидек, ўқитувчиларнинг бир қисми, айниқса, ёшлар зарур касб маҳоратига эга эмаслар, улар ишга ижодий ёндашмаяптилар, илғор тажрибаларни қўлламаяптилар.

— Корхонада бракка йўл қўйилса уни тузатиш мумкин, — деди 73-мактаб директори Л. Саидова. — Лекин ўқитувчи қилган брак қимматга тушади. Шу боисдан ҳам аттестация пайтида ҳар бир педагог фаолиятига комплекс баҳо бериш, ўз касбига номуносиб ўқитувилардан қўрқмай воз кечиш керак. Шу ўринда мен битта мисол келтирмоқиман. Декабрь ойида шаҳар халқ маорифи бўлими бизга математикадан дарс бериш учун pединститутни тамомлаган Булановни юборди. Ўзим математик бўлганлигим учун ҳам уни синаб кўрдим. Хоҳ ишонинг, хоҳ ишонманг, Буланов математик сифатида оддий талабларга ҳам жавоб бермасди. Болалар билан ишлашда умуман кўникма ҳосил қилмаганди. Шу боисдан ҳам у билан хайрлашишга тўғри келди. Буланов яқинда меҳнат дафтарчасини олиб кетди. Уни бошқа мактабга яна математикадан дарс беришга юборишибди. Ўша мактаб ўқувчиларининг ҳолига ачиндим. Келажакда улардан бирорта ҳам математик чиқармикан?!

Кўнгилсиз мисол. Лекин бундай воқеаларни ҳар бир мактаб, ҳар бир олий ўқув юртида кўриш мумкин. Яқинда театр ва рассомлик санъати институтида ўтказилган анкета саволларига студентларнинг 50 проценти ижтимоий фанлардан ўтилаётган дарслар савияси ниҳоятда паст деб жавоб берди. Тошкент педагогика институти студентларининг 60 процентидан кўпроғи эса тарбиявий ишлар аҳволини қониқарсиз деб баҳолади.

— Таълим, фан ва ишлаб чиқариш ўзаро яқин алоқада бўлгандагина олий ва ўрта махсус таълимни қайта қуриш мумкин, — деди Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти ректори М. Аҳмедов. — Биз студентлардан малакали кадрлар тайёрлаш мақсадида корхоналарда кафедраларимизнинг 13 та филиалини очдик, 5 та илмий-ишлаб чиқариш комплекси ва тармоқ лабораториялари ташкил қилдик. Бу тадбир фан билан ишлаб чиқариш ўртасидаги алоқани янада мустаҳкамлашга ёрдам бераяпти. Лекин шароит бўлишига қарамай кўпгина студентлар фанларни талаб даражасида ўзлаштира олмаяптилар. Ўзлаштириш ниҳоятда паст бўлган студент билан ҳатто хайрлашишга ҳам тўғри келди. Улар ўрта мактабда бўш ўқиганликлари учун ҳам олий мактаб талабларига жавоб бера олмаяптилар. Бунинг учун ўқувчи билан бирга ўқитувчи ҳам айбдордир. Ўқиш ва ўқитишдаги илғор тажрибалар мактабларда ниҳоятда суст жорий этилмоқда.

Қайта қуриш даврида халқ маорифига партия раҳбарлигини янада кучайтириш, мактаблар партия ташкилоти иш услуби ва методини такомиллаштириш талаб этилмоқда. Ҳозир мактаб коммунистлари ижтимоий — сиёсий аттестациядан ўтказилаяпти. Ўтган давр ичида суҳбатларга таклиф этилган 50 нафар педагог коммунистдан беш нафари шартли аттестация қилинди, бир киши эса умуман аттестациядан ўтолмади. Талабчанликни яна ҳам кучайтириш керак. Айни пайтда партия сафларини ўстириш устида ҳам қайғурмоқ зарур. Кейинги икки йил ичида ҳунар-техника билим юртларида коммунистлар сони умуман ўсмади. Мактаб партия ташкилотлари сафи эса тўрт йил ичида атиги 12 кишига кенгайди.

Комсомоллар сафини ўстиришга ҳам эътибор бериш керак. 48-мактабда янги ўқув йили бошлангандан бери бирорта ҳам ўқувчи комсомолга қабул қилинмади. 127-мактабда ҳам шундай лоқайдлик сезилмоқда. Бу ҳақда район комсомол комитетининг биринчи секретари З. Қосимова куюниб гапирди.

КПСС Марказий Комитети февраль Пленуми олға сурган вазифаларни муваффақиятли бажармоқ учун халқ маорифи органлари билан бирга район партия комитети ва унинг бўлимлари ҳам ўз ишларини давр талабларига мос тарзда қайта қуришлари керак. Райком аппарати ва бюроси раҳбарликнинг сиёсий методларини жуда ҳам секинлик билан эгаллаётганликлари учун ҳам телефонбозлик, буйруқбозлик барҳам топмаяпти, мақсадсиз текширувлар сони камаймаяпти. Райком ходимлари меҳнат коллективларида бўлганларида амалий ёрдам ўрнига кўпроқ справкабозликка берилмоқдалар. Халқ маорифидаги муаммоларни ҳал этиш кўп жиҳатдан партиявий раҳбарлик савиясига ва таъсирчанлигига боғлиқ эканлигини айрим партия ходимлари ҳамон тушуниб етмаяптилар.

Пленумда 17 киши сўзга чиқди, залдан икки киши ўз таклифларини баён этди. Танқид ва билдирилган таклифларнинг ҳаммаси ўринли. Улар қанчалик жадал амалга оширилса, мактаб ислоҳотидаги муаммолар шунчалик тез барҳам топарди.

Пленумда Тошкент область партия комитетининг иккинчи секретари Р. А. Попов нутқ сўзлади.

Ж. НОСИРОВ.

МАТБУОТНИ ҚАЙТА ҚУРИШ ВА ХЎЖАЛИК ҲИСОБИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

қилмасликка кўникиб қолдилар. Шунинг учун ҳам матбуотда ташаббускор, ўз зиммасига масъулиятни олишни билаётган, янгилик, прогрессив нарсаларни тарғиб қилаётганлар ҳақида кўпроқ ёзиш ҳозирги вақтда ниҳоятда муҳимдир.

Партия Марказий Комитети ошкоралик — қатъий йўл эканлигини бир неча бор таъкидлади. Ҳеч шубҳа йўқки, принципиал, объектив, асосланган танқид ҳар доим қўллаб-қувватланади. Бироқ журналистлар фақат салбий фактларни қайд қилиш билан чекланмасликлари, фақатгина фош қилиш билан шуғулланмасликлари, шу билан бирга камчиликларни, хатоларни тузатиш йўлларини кўрсатишлари лозим. Бошқача қилиб айтганда танқид конструктив бўлиши шарт.

Бироқ, маҳаллий матбуотда ҳар доим ҳам бунга риоя қилинмаяпти. Журналистларнинг етарли даражада билимдон эмаслиги, айрим ҳолларда эса уларнинг сидқидил бўлмасликлари, бефарқликлари оқибатида газеталар саҳифаларида юзаки, кўпинча, хато материаллари ҳам пайдо бўлмоқда. Бу матбуот обрўсига, унинг объективлиги ва ҳаққонийлигига путур етказмоқда.

Ҳовлиқиш касаллиги ҳам бизнинг олға томон ривожланишимизга ҳалақит бермоқда. Бунда журналистларнинг ҳам айби бор. Улар айрим вақтларда сохта «ташаббуслар» ва «починлар»ни қўллаб-қувватлайдилар, арзимаган натижаларни мақтайдилар. Босилаётган материалларда ишнинг реал аҳволи тўғри кўрсатилиши лозим, шу босқичда ҳал қилиниши мумкин бўлган масалаларни қўйиш зарур.

Хўжалик юритишнинг янги шароитлари кишиларда ишлаб чиқаришнинг хўжайинлари ҳиссини ҳосил қилишни кун тартибига кескин қўяди. Шунинг учун ҳам хўжалик ҳисоби, ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш, ўз харажатларини ўзи қоплаш масалаларини ёритишда меҳнаткашларда муаммоларни ҳал қилишга давлат манфаати нуқтаи назаридан ёндашувни ривожлантиришга алоҳида урғу бериш талаб этилади. Кўпчиликда илдиз отиб кетган тайёрга айёрлик тўғрисида, ўз вазифаларини давлат елкасига ағдаришга бўлган уринишлар ҳақида тез-тез ёзиб туриш лозим.

Маҳаллий Советларнинг фаолияти ҳам журналистларнинг доимий эътиборини талаб этади. Матбуотда ижроия комитетлар ходимлари меҳнаткашларнинг эҳтиёжларига қандай муносабатда бўлаётганликлари, уларни қандай қабул қилаётганликлари, хатлар ва шикоятларга қандай муносабатда бўлаётганликларини кўрсатиш керак. Бу ҳам ошкоралик ва демократиянинг амалдаги кўринишидир.

Интернационализм масалалари ҳамма вақт матбуотнинг етакчи мавзуларидан бири бўлган. Сўнгги вақтларда у янада катта аҳамият касб этди. КПСС XXVII съездида партиянинг принципиал йўли аниқ ва изчил ифода этиб берилди. Бу йўл миллий ҳиссиётларга, халқлар маданиятига ҳурмат билан ёндашув ва миллий масалаларни фақат интернационализм позицияларидан туриб ҳал қилишдир. Журналистлар ҳам миллий масалаларни ёритишга шу позициялардан туриб ёндошишлари керак.

Сўнгра В. А. Артеменко журналистларнинг саволларига жавоблар берди.

Кенгашнинг биринчи мажлисида редакцияларнинг ижодий ходимлари планлаштириш ва бошқарувни қайта қуриш, янги иқтисодий механизмини барпо этиш муаммолари билан танишдилар. Тошкент Давлат университети сиёсий иқтисод кафедрасининг мудири профессор Ф. С. Наточиев, меҳнат илмий-тадқиқот институтининг директори, профессор Р. Я. Досумовларнинг чиқишлари шу мавзуларга бағишланди.

«Экономика и жизнь» журналининг бош редактори Ю. И. Слашчинин, Ўзбекистон ахборот агентлиги саноат-иқтисод редакцияси бўлими мудири Ю. Г. Кружилин, «Правда Востока» газетаси халқ хўжалиги ва фан-техника тараққиёти бўлими мудири Р. Ф. Мухамедзяновлар туб иқтисодий ислоҳот муаммоларини ёритиш тажрибаси ва журналистик изланиш методикаси ҳақида гапирдилар.

Шаҳар ва район газеталарида хўжалик ҳисоби, ўз харажатларини ўзи қоплаш ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш масалаларининг ёритилиши обзор қилинди.

Шаҳар, район ва кўп нусхали газеталар редакторларининг барча ходимлар иштирокидаги кенгаши мажлислари ҳар кварталда бир марта, маҳаллий газеталар журналистларининг зонал летучкалари ҳар ойда ўтказиб турилади.

● ТОШКЕНТДАГИ чарм-галантерия ва спорт товарлари ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективи ҳар йили кўплаб кенг истеъмол буюмлари тайёрламоқда. Бу хайрли ишга 3-цех коллективи ҳам муносиб ҳисса қўшмоқда. Ушбу суратда цехда ўрнатилган конвейерларнинг бирини кўриб турибсиз.

З. ЖЎРАЕВ фотоси.

● Олий ўқув юртларида

ИНФОРМАТИКАДАН ОЛИМПИАДА

«Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари» предмети ўрта мактабларда ўқитилаётган энг янги фан ҳисобланади. Бу йил ана шу фандан илк бор Бутуниттифоқ олимпиадаси ўтказилади. Ҳозирча район ва шаҳар олимпиадаларида информатика бўйича чуқур билимга эга бўлган ёшлар аниқланмоқда.

Яқинда В. И. Ленин номидаги Тошкент давлат университетида шаҳар олимпиадаси ўтказилди. Олимпиадада саксонга яқин иқтидорли ўқувчи қатнашди. Унинг очилишида Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, профессор Т. А. Азларов, ЭҲМ ва программалаш кафедрасининг мудири М. Орипов каби таниқли олимлар ўқувчиларга ҳозирги замон амалий математикасининг истиқболлари ва ЭҲМларнинг халқ хўжалигидаги ортиб бораётган аҳамияти ҳақида сўзлаб бердилар.

Олимпиада икки босқичда ўтказилди. Биринчисида ўқувчиларнинг назарий билимлари, иккинчи қисмда ЭҲМларда бевосита масалалар ечиш қобилиятлари текшириб кўрилди. Олимпиада иштирокчиларининг аксарияти яхши билимга эга эканликларини намойиш қилдилар. Бироқ вазифани охиригача англамаслик ва компьютерларда ишлашда етарлича малакага эга бўлмаслик сингари нуқсонлар ҳам маълум бўлиб қолди. Албатта, бу камчиликларни махсус адабиётлар устида ишлаш ва ЭҲМда ечиладиган амалий масалаларни кўпроқ ечиш эвазига йўқотиш мумкин. Олимпиадада шаҳардаги математика ва физика фанлари чуқур ўргатиладиган кўпгина мактаблардан вакиллар йўқлиги ташвишлантирса, Ўзбекистон ССР Маориф министрлигига қарашли республика физика-математика мактаб-интернати мазкур олимпиадага умуман қатнашмаганлиги ҳайрон қолдиради. Ахир бу мактаб-интернатга район олимпиадаларига қатнашмасдан туриб шаҳар олимпиадасида алоҳида команда бўлиб қатнашиш ҳуқуқи берилган эди-ку? Кўринишидан улар шаҳар олимпиадасида қатнашишни ўзларига эп кўрмаганлар чоғи?!

Олимпиадада Октябрь районидаги 40-мактаб ўқувчиси Улуғбек Қурбонов биринчи ўринни эгаллади. Кейинги ўрин 243-мактабнинг 7-синф ўқувчиси К. Ткачукка берилди. Ҳа, у ўз тенгдошлари ҳали ўрганишни бошламаган ана шу предметни мустақил ўзлаштира бориб катта муваффақиятга эришди. Юқори натижага эришган ўқувчилар сафида Д. Лучанский, Б. Крамер, А. Померчук, И. Свердлина, Д. Сошневский, М. Фурман, Е. Жеребятьева, М. Шатуновский, А. Маглели ва Л. Боковалар бор.

Бу зеҳни ўткир ўқувчиларга 25—29 март кунлари Тошкентда ўтадиган биринчи республика олимпиадасида муваффақиятлар тилаймиз.

Б. КАРИМОВ.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

«ЯНГИОБОДНИНГ ЭСКИ ДОҒЛАРИ»

1988 йил 27 январь

ШУНДАЙ сарлавҳа билан эълон қилинган танқидий мақолада Янгиобод массивида маданий моллар ва китоб магазинлари йўқлиги сабабли аҳоли радио, телевизор, мебель, фарзандлари учун ўқув қуроллари олишда қийналаётганликлари ҳақида сўз юритилган эди. Шунингдек массивда биттагина ҳаммом бўлиб, у ҳам яхши ишламаслиги, кўчаларнинг аҳволи ёмонлиги, ремонт қилиш ҳеч кимнинг эсига келмаётганлиги танқид қилинган эди.

Бу мақола Ҳамза район Совети ижроия комитетида атрофлича муҳокама қилинганлиги ҳақида редакцияга қуйидаги мазмунда жавоб хати келди. Ижроком раиси В. Бевзнинг маълум қилишига қараганда ҳозир шаҳар архитектура-планлаштириш бош бошқармаси Мурувват кўчасидаги ёзги кинотеатр биносининг ёнида янги «Универмаг» магазини қурилиши учун ер участкаси ажратиш масаласи билан шуғулланмоқда. Планда бу магазинни ўн иккинчи беш йилликнинг охиригача қуриб битказиш мўлжалланган. «Универмаг»да кундалик зарур маҳсулотлардан ташқари, танқидий мақолада кўрсатилган маданий товарлар билан ҳам савдо қилинади.

Массивдаги ҳаммом капитал ремонт муносабати билан ўтган йилнинг сентябрь ойидан бошлаб беш ой муддатга тўхтатиб қўйилган эди. У февраль ойидан бошлаб ишламоқда.

Алиев кўчасида канализация коллекторлари қурилаётганлиги муносабати билан асфальт бузилган эди. Қурилиш ишлари апрель ойида тугаши билан кўча асфальти тикланади. Бастакор, Икромов кўчалари ремонт қилинади. Миршаропов кўчасини шу йил, Ҳамза кўчасини эса 1989 йили капитал ремонт қилиш планлаштирилган.

ЯХШИ НИҚОБЛАНГАН ПРОПАГАНДА

АМЕРИКА КЎРГАЗМАСИДА ИККИ СУҲБАТ

Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкаси павильонларидан бирига кираверишда лампочкалар ёниб, «АҚШ ҳаётида информатика» кўргазмасига марҳамат қилинг», деган сатр кўргазмага таклиф этади. Фан, маориф ва маданият соҳасидаги алоқалар ва айирбошлашлар тўғрисида тузилган Совет — Америка битимига мувофиқ АҚШ ахборот агентлиги [ЮСИА] томонидан уюштирилган бу экспозициянинг Москва, Ростов-Дон, Киев ва Тбилиси шаҳарларидан кейин СССРдаги бешинчи намойиши Тошкентда ўтмоқда.

Кўргазмадаги ғира-ширани ўнлаб телевизорлар ва дисплейлар экранлари ёритиб юборади. Ёқимтой гидлар экспонатларни — шахсий компьютерлар ва силикон микропроцессорлар, бир квадрат дециметрга бутун бир кутубхонани жойлаштира оладиган видеодискаларни намойиш этадилар. Ҳозир электроника оламида ҳукмрон бўлган информатика билан рақобат қила бошлаган оптик толалар, юзлаб станциялар программасини қабул қилишга қодир бўлган телевизион антенналар намойиш этилмоқда.

Шундай бўлса-да, булар ҳали техниканинг энг сўнгги ютуқлари эмас. Кўргазма ташкилотчилари бунда бошқа вазифаларни: американиклар турмуш тарзини, компьютерлар ва ҳозирги замон алоқа воситалари уларнинг ҳаётини енгиллаштириб ва мазмунли қилиб, меҳнатини янада самарали ва қизиқарли қилаётганлигини безаб кўрсатишни мақсад қилиб қўйганлар. Лекин бунда Америка жамиятининг Америка газеталари «компьютерлар ҳужуми» деб атаган ҳужум келтириб чиқарган жиддий проблемалари «кадр орқасида» яшириниб қолади. Хуллас, «АҚШ ҳаётида информатика» кўргазмаси ЮСИА директори Чарльз Уик эълон қилган «яхши ниқобланган пропаганда» принципини аниқ амалга оширишни таъминлайди. Лекин кўргазма фақат экспонат ва экранларни намойиш қилишдангина иборат эмас. Айни вақтда у икки халқ вакилларининг учрашуви, уларнинг бир-бирларига ўзаро қизиқишлари ҳамдир.

ЎзТАГ мухбири Америка кўргазмаси залларида қилган икки суҳбатни диққатингизга ҳавола этамиз. Суҳбатдошларни экспозиция соҳибларининг ўзлари тавсия қилишди.

Олмос Самедовна МИЖИДОВА, ёш техниклар марказий станцияси директорининг ўринбосари:

— Залда мен кутилмаган воқеага дуч келдим. Кўргазма директори Ричард Суиб мени табриклаб, мен кўргазмага ташриф буюрган миллионинчи совет кишиси эканлигимни айтди. Менга электрон калькулятор, фотосуратлар альбоми ва фахрий гид значогини топширишди «Булар билан сиз Совет Иттифоқининг кўргазмамиз намойиш этилаётган ҳар бир шаҳрида экспозициямизнинг меҳмони бўла оласиз», — деб тушунтирди менга Р. Суиб.

Таклифлари учун уларга раҳмат, албатта, лекин мен учун кўргазмани бир марта кўришнинг ўзи кифоя, деб кулиб қўйди Олмос. Американиклар балки мени танлаганларидан омадлари келмагандир: шахсан менда кўргазма, унинг экспонатлари алоҳида таассурот қолдирмади. Мен кўпроқ нарсани кутган эдим, бу ҳақда кўргазма ташкилотчиларига ҳам айтдим. Эҳтимол, бу менинг кўргазмага шунчаки қизиқиш билан эмас, балки профессионал қизиқиш билан келганлигим натижасидир. Чунки, мен информатикага кўпдан бери ва асосли тарзда қизиқаман — бу нарса бизнинг бугунги ва, қолаверса, эртанги кунимиздир. Ҳозир биз ўзимиз компьютер лабораторияси ташкил этаяпмиз, ускуналар — ЭҲМ ва ўн тўртта видеотерминал, шахсий компьютерлар олинди.

Шу боисдан мен Америка техника ижодининг энг янги ютуқларини кўриш иштиёқида эдим. Мен компьютерларни оммавий ўрганиш чоғида вужудга келадиган проблемалар хусусида, айниқса, уларнинг болалар руҳиятига таъсири ҳақида мутахассислар билан гаплашмоқчи эдим. Бироқ мен ўзим учун бу ерда, афсуски, ҳеч қандай янгилик топа олмадим. Бу ердаги гидлар ҳам асосан гуманитар фанлар мутахассислари — тарихчилар, сиёсатчилар, журналистлар, тилчилар эканлигини кўрдим. Ҳар ҳолда, техникага оид саволларга саводли жавоб бера олмадилар. Хуллас, бу ерда намойиш этилаётган ҳамма нарсалар менга яхши маълум.

Тўғри, биз ҳозирча, бу йўлда дастлабки қадамларнигина қўймоқдамиз. Экспозицияга асосан Америка турмушининг таркибий қисмига айланган буюмлар танлаб олинган, Америкада ўттиз миллион шахсий компьютер борлиги яхши таассурот қолдиради. Кўргазма ана шу жиҳатдан ибратлидир: бизга бюрократик занжирлар билан банд этилмаган инженерлик фикри ва экономика қисқа вақт ичида инсон ҳаётини тубдан ўзгартиб юборишга қодир эканлигини кўрсатишмоқда.

Бу — Америка турмуш тарзини ва капиталистик жамият идеалларини пропаганда қилишдан бошқа нарса эмаслиги равшан. Ҳатто буларни бизга кўрсатишаётганидан қандайдир ғурурланиш сезилиб турибди. Бироқ уларга муносиб жавоб бериш ҳам керак: бизнинг кўпдан бери кутилган мустақилликни қўлга олган ишлаб чиқарувчиларимиз ташаббус ва социалистик омилкорлик кўрсатиб, олға қараб катта одим ташлай оладилар ва бозорларимизни ана шундай мукаммал ва хилма-хил техника билан тўлдирадилар, деб умид қиламан.

УИЛЬЯМ СКАНДРИЧ, «АҚШ ҳаётида информатика» кўргазмаси гиди, вашингтонлик радиожурналист:

— Мен Совет Иттифоқига учинчи марта келишим. Етмиш тўққизинчи йили, студентлик чоғларимда, тўрт ой Ленинградда стажировкада бўлганман. Саксон иккинчи йили Америка командаси составида баҳсга келганман. Биз ўшанда бир қанча шаҳарларда бўлиб, совет ёшлари вакиллари билан турли масалалар юзасидан ўтказилган баҳсларда қатнашдик. Ҳозирги вақтда Совет Иттифоқида рўй бераётган ўзгаришларни ўз кўзим билан кўриб, унга ишонч ҳосил қилдим. Бу ерда, Тошкентда, яқинда театрда бўлиб, «Виждон диктатураси» пьесасини кўрдим. Мен спектаклни кўриб ҳайратда қолдим, бу нарса мен учун чинакам сабоқ бўлди. У ерда шунчалик танқид, энг ўткир масалалар юзасидан шунчалик фикр-мулоҳазалар айтилдики, мен илгарилари бундай бўлиши мумкин эмас, деб ўйлаб юрар эдим. Бунинг устига артистлар залга микрофон билан чиқишиб, одамлардан ўз фикрларини айтишни сўрадилар. Бу — жуда қизиқарли ва жиддий томоша бўлди.

Кўргазмамизда мен бу ерга келувчиларга савдо-сотиқда қўлланиладиган электрон техникани кўрсатаман. Совет кишилари билан мулоқотда бўлиш мен учун жуда қизиқарли. Улар жуда оқилона ва ўткир саволлар берадилар. Мен уларнинг активликларини, билимга ташналикларини, ҳазил-мутойибани ёқтиришларини айтиб ўтмоқчиман. Ана шуларнинг ҳаммаси ошкоралик ва демократиялаш сиёсати натижаси бўлса керак, деб ўйлайман. Комил ишонч билан айтишим мумкинки мамлакатимиздаги кишиларнинг кўпчилиги буни қўллаб-қувватламоқда. Кези келганда айтиб ўтай, ошкоралик ва информатика бир-бири билан чамбарчас боғлиқдир. Масалан, компьютернинг ўзи нима? Бу кенг ахборот айирбошлашга кўмаклашадиган қурилмадир. Жамиятда ошкоралик бўлмаса, очиқ-ойдин иш кўрилмаса, ахборот айирбошлаш мумкин эмас. Бинобарин, компьютер техникасини жорий этиш ва демократияни ривожлантириш бирга ва бир вақтда бориши керак. Бизнинг кўргазмамиз ҳам худди шу ҳақдадир.

Мамлакатларимиз ўртасидаги ўзаро муносабатлар яхшиланиб бораётганлиги мени ғоят хурсанд қилади. Одамларнинг шахсий алоқалари ҳам ана шу жараёнга ёрдам беради. Американиклар ўз характерлари ва жўшқинлиги жиҳатидан ғарбий европаликларга қараганда совет кишиларига анча яқинроқ деб ўйлайман. Масалан, мен бир йил Францияда турдим, француз оиласида яшадим. Шундай бўлса-да, у ерда мен ҳеч ким билан дўстлаша олмадим. Лекин Совет Иттифоқида бўлган вақтларимда бир неча ой мобайнида кўплаб яхши дўстлар орттирдим.

Маданиятларимизнинг ҳам ўхшаш жиҳатлари кўп. Мен радиода «Жаз оламидан» программасини олиб бораман. Ўтган йили Вашингтонга Ленинград диксиленди бориб, ҳаммани мафтун этди. Ўша кезлари мен бутун бир ҳафта мобайнида совет жази тўғрисидаги программаларни эшиттирдим. Чунки, мени тушунарсиз деб ўйлайман, вазифам Америка музикасини радио орқали пропаганда қилишдан иборат бўлса-да, совет жази программасини эшиттириб роҳатланишдан ўзимни тия олмадим...

Рус тилини мен университетда ўрганганман. Рус тилига бўлган қизиқишимга иккита сабаб бор эди: ота-оналарим Югославия ва чехословакиялик бўлиб, оиламиз православ мазҳабидандир. Асосийси, СССРнинг дунёдаги мавқеини ҳисобга оладиган бўлсак, айтиш мумкинки, рус тили энг муҳим тилдир.

Бизнинг кўргазмамиз совет кишилари ва американикларнинг бир-бирларини яхшироқ билиб олишларига, бир-бирларига яхшироқ муносабатда бўлишларига ёрдам беради, деб умид қиламан.

Суҳбатни К. СТЕЛЬМАШОВ, И. ҲИСОМОВ олиб бордилар.

● Дин ҳақида суҳбатлар: фалсафа фанлари доктори, профессор Т. С. Саидбоев олиб боради

«Тошкент ҳақиқати» сиртқи атеизм университети

ПАЙҒАМБАРЛАР ҲАҚИДА АҚИДА

С: Биз исломнинг яна икки ақидаси хусусида — Муҳаммаднинг пайғамбарлиги, яъни оллоҳнинг элчиси эканлиги ҳамда Қуръоннинг яратилганлиги ақидалари тўғрисида фикр алмашмоқчи эдик. Бу икки ақида ўзаро боғлиқ бўлгани учун ҳам исломшунослар кўп ҳоллада уларни қўшиб таҳлил қиладилар.

И: Дарвоқе, бизнинг тарихий илмга асосланган таҳлилимиз мусулмонларнинг тушунчасидан фарқ қилади, шундайми? У, тан оладиган ақида — Муҳаммаднинг оддий одам эмас, пайғамбар эканлиги оллоҳ томонидан танлаб олиниб, элчиликка юборилганлиги тўғрисида фикр юритишимиз керак.

С: Эътирозим йўқ. Маълумки, Ислом динида, Қуръонда фақат Муҳаммад ҳақида эмас, оллоҳ томонидан одамларга юборилган кўплаб пайғамбарлар тўғрисида тасаввурлар мавжуд. Бироқ Муҳаммад ҳақидаги ягона тасаввур кўпчилик диндорлар, ҳатто ишонмайдиганлар онгига ҳам ўрнашиб қолган. Бу эса, ислом таълимотига зид келади. Бу диннинг таълимига кўра. Оллоҳ одамлар орасига жуда кўп элчилар юборган. Булар фақат бир топшириқ билан — одамларни яккахудоликка ўргатиш ва маъжусийликдан юз ўгиртириш вазифаси билан келганлар. Қуръонда худо номидан шундай дейилган: «Биз ҳар бир халққа элчи юбордик: оллоҳга эътиқод қилинг ва маъжусийликдан четланинг».

И: Хўш, қанча чопар юборилган экан? Биз билган пайғамбарларни санасак, унчалик кўпга ўхшамайди.

С: Қани, қайси бирларини эслай оласиз?

И: Иброҳим, Исмоил, Аюб, Мусо, Исқоҳ, Ёқуб, Исо, Масиҳ, Хорун, Сулаймон...

С: Шу ўринда мен уларнинг христианча номларини ҳам айтиб беришим мумкин: Авраам, Самуил, Иов, Моисей, Исаак, Иаков, Иисус, Христос, Аарон, Соломон...

И: Дарвоқе, биз исломнинг яҳудийлик, христианлик динлари билан, Қуръоннинг Библия билан алоқадорлиги хусусида, ислом дини христиан пайғамбарларини ҳам тан олиши тўғрисида гаплашган эдик. Бироқ, мавзудан четлашиб кетмадикми?

С: Бироз четлашдик.

И: Ҳар ҳолда, пайғамбарлар рўйхати тўлиқ бўлмаган кўринади. Хўш, қанча пайғамбарни ислом эътироф этади?

С: Бир юз йигирма минг.

И: Йўқ-е...

С: Ҳа, бир юз йигирма минг пайғамбар, ҳар ҳолда диний китобларда шундай дейилган.

И: Бундан фантастиканинг ҳиди келади-ку?

С: Аммо, рост. Қуръоннинг II-сураси деярли пайғамбарлар афсонасига бағишланган. Бунда ривоят қилинишича, ҳар бир халққа пайғамбарлар жўнатилаверган. Бироқ улар бутпарастлик, кўпхудоликдан воз кечишни хоҳламаганлар ва шу тариқа оллоҳнинг ғазабига учраб, кунфаякун бўлганлар.

И: Ким оллоҳ ғазабига гирифтор бўлган — ўша халқлармиё уларнинг пайғамбарларими?

С: Албатта, халқ оммаси-да. Пайғамбарлар ва уларнинг саҳобалари омон қолганлар.

И: Хўш, булар орасида Муҳаммад қандай мавқега эга бўлган?

С: У охирги пайғамбар, диндорлар орасида гўё оллоҳнинг энг ҳақиқий расули деб тан олинган. Айнан у барча динларнинг янглиш эканлиги ва исломнинг чинлигини одамларга тушунтирувчи деб уқтирилади. Иккинчидан, дин ҳар қандай шубҳа ва гумонни рад этади. Унга ҳеч бир иккиланмай, шак келтирмай тобе бўлиш керак эмиш. Чунки, шубҳаланган шахс пировардида диндан юз ўгиради.

Шунинг учун барча динлар каби ислом ҳам ўз ақидаларининг ростлигига шубҳа қилганларни таъқиб этган, ҳур фикрликни қоралаган.

И: Муҳаммад ва бошқа пайғамбарлар оддий одамлар деб тан олинадими ёки бошқалардан фарқ қиладиган қандайдир илоҳий сифат, қудратга эга шахслар деб айтиладими?

С: Қуръонда булар оддий одам бўлган дейилади. Аммо, Қуръоннинг 19-сурасида жумладан шундай дейилган: «Ахир мен — сизларга ўхшаган инсонман: менга каромат қилинганким, сизларнинг худоингиз — ягона худодир. Кимки ўз парвардигори марҳаматини истаса, савоб ишларга қўл урсин ва парвардигорига сиғинганда унга бошқа ҳеч илоҳни қўшмасин». Яна бир сурада бундай дейилган: «Айт, ахир мен — сиз каби инсонман, менга ваҳий келганким, сизларнинг худоингиз ягона оллоҳдир. Унга мустақим интилинг ва ундан мурувват сўранг, кўпхудолик тарафдорларига эса азобу-уқубатдир».

И: Бундан чиқди, демак, исломнинг кўп худоликка, бутпарастликка қарши чиқиб, якка-ю-ягона худога бўйсуниш ғояси Муҳаммад тарғиботи асосида ётган. У бундан бош тортганларни дўзах азобларига дучор бўлади, деб қўрқитган. Жаҳаннам манзаралари тўғрисида биз суҳбат қурган эдик. Бироқ мени бошқа масала қизиқтирмоқда — Муҳаммаднинг пайғамбар, расули-барҳақ эканлигини араблар тезда тан олишганми? Наҳотки, бундай ақидага шубҳа-гумон билан қарайдиганлар чиқмаган бўлса?!

С: Саволингиз жуда ўринли.

И: Зеро, Муҳаммад дастлаб ўзини оллоҳнинг расули деб атамаганлигини эшитгандим.

С: Сиз ҳақсиз. Фаолиятининг илк даврида Муҳаммад одамларга етказилиши лозим бўлган ўгит-насиҳатларини сақлаш учун оллоҳ мени танлади, деб уқтирган. Айнан шу даврда у ҳам кўпчилик каби оддий одам эканлигини кўп таъкидлаган. Қандайдир ғайриинсоний, илоҳий қувватга эгаман деб даъво қилмаган, балки оллоҳ ва бандалари орасида воситачиман, деб танилган. Теварагидагиларнинг фикрича, у ўз ҳокимиятини эмас, оллоҳнинг амрини бажарган, ўз-ўзини эмас, худонинг каломини етказган. Ўша пайтдаёқ унинг сўзлари, хатти-ҳаракати намуна кучини олган, тақлид манбаига айланган. Ҳали бирор кимса уни мўъжизакор деб атамаган.

И: Хўш, булар пайғамбарга камлик қилганми?

С: Ҳа, фақат оллоҳнинг кўрсатмаларини сақлаш ва одамларга етказиш мансаби вақти-соати келиб етарли бўлмай қолган. У ўзини пайғамбар деб тан олишларига, тўғри йўлдан олиб борувчи раҳнамо деб эътироф этишларига интила бошлаган. Аммо, кўпчиликнинг эътибори ва эътирофини қозониш бирдан бўлмаган. Муваффақиятсизликлар, чекинишлар ҳам бўлган. Ҳар ҳолда, умрининг охирида у пайғамбар деб топилган.

И: Ҳаёти мобайнида уни расуллиллоҳ деб тан олишмаган, демоқчимисиз.

С. Йўқ, ундай эмас, масала бошқа ёқда: ислом ақидалари орасида Муҳаммаднинг пайғамбарлиги ақидаси ўша тобда ҳали мустаҳкам ўрин олган эмасди, демоқчиман. Исломшуносларгина эмас, кўпчилик диндорлар ҳам билишадики, ислом дини, унинг таълимоти, ақидалари Арабистон, бошқа ўлкаларда бирданига ғалаба қозонган эмас. Айниқса, ислом ақидалари ва таълимотининг шаклланишига, қарор топишига уч-тўрт аср керак бўлган. Шу орада барча ақидалар, ҳусусан Муҳаммаднинг оллоҳ элчиси эканлиги ақидаси ҳам диндорлар онгида мустаҳкамланиб, барча мусулмонлар томонидан сўзсиз тан олинган.

И: Бу ақидаларнинг барини Муҳаммаднинг ўзи қолипдан тушириб, ўзи тарғиб қилган бўлса, сизнинг шубҳангиз ўринлимикин?

С: Сабр қилинг. Ёдингиздами, ислом дини илгари ўтган барча пайғамбарларни ҳам тан олиб, Муҳаммадни оллоҳнинг энг сўнгги ва ҳақиқий расули деб тарғиб қилишини айтган эдик.

И: Буларнинг бари ёдимда.

С: Жуда яхши. Энди эътибор беринг: бир томондан, Муҳаммаднинг оддий инсон бўлса-да, оллоҳ томонидан охирги пайғамбар этиб танлаб олинганлиги, қийинчилик билан бўлса-да, Муҳаммаднинг обрў-нуфузини мустаҳкамлаш, унинг шахсини илоҳийлаштириб, у ўзи қарши чиққан мўъжизаларни яратувчиси деб кўкларга кўтариш давом этган. Яъни, биз таҳлил қилаётган ақида шаклланган.

И: Чамамда, бу икки ҳолат ўзаро зиддиятли-ку.

С: Зиддиятлар ҳаётда доим ёнма-ён келади. Гап қайси бири енгишида. Муҳаммаднинг пайғамбарлиги тўғрисидаги ақида ҳам шундай.

И: Хўш, қайси нуқтаи назар енгиб чиққан?

С: Хуллас, Муҳаммад вафотидан сўнг кўплаб одамлар ўзларини пайғамбар деб эълон этиб, гўё унинг ишларини давом эттириш учун худодан элчи бўлиб келганликларини даъво қила бошлаганлар. Ўнинчи асрга келиб бундай даъвогарлар шу қадар кўпайиб кетганки, одамлар уларга парво ҳам қилмай қўйган. Ҳатто болакайлар бир-бирига лақаб тўқиганда, масхаралаш учун «мутанаббй», яъни «сохта пайғамбар» деган ибора ишлатган. Ўша вақтларда одамлар исломни ҳам, унинг дастур ва амалларини ҳам, пайғамбар ва унинг издошларини ҳам кулгу қилишдан қўрқмаганлар. Чунки, ундан кейин ҳам пайғамбарлик даъво қилувчиларнинг кўплаб пайдо бўлганлиги ҳали ислом ақидалари мустаҳкам ва енгилмас бўлмаганлигини билдиради.

И: Сал ошириб юбордингиз, чоғи.

С: Мутлақо. Ишонмасангиз, мана тарихий далил. Бағдодда X асрда муътазилийларнинг бошлиғи жуманомозга кечикмаслик учун бир-бирини босиб-янчиб чопаётган оломонни кўрсатиб айтган: «Қаранг: мана ҳайвон, мана эшаклар!» Дўстларидан бирига мурожаат қилиб, «Бир араб (яъни Муҳаммад — Т. С.) мана одамларни нимага айлантирди». деган.

И: Бу ҳолатни қандай изоҳлайсиз?

С: Исломга нисбатан бундан ҳам баттар муносабат бўлган даврлар ҳам йўқ эмас. Лекин биз ўрганаётган даврда исломнинг аста-секин мустаҳкамланиб, норма ва принципларининг ижтимоий ва шахсий ҳаётдан ўрин олиш жараёни содир бўлган. Бу ҳол Муҳаммадга муносабатда ҳам намоён бўлган.

И: Яъни, масалан...

С: Масалан, диндорлар Муҳаммаднинг оддий инсонман деган сўзларини унута бошлаган. Ривоят қилишларича, Муҳаммаддан кейинги халифа Абу Бакр, ўз куёви, дўсти ва ғоявий раҳнамоси бўлган Муҳаммад жасади устида йиғлаб: «Оллоҳ сенга икки ўлим ато этмади; белгиланган қазоинг етганда, сен вафот этдинг» деган. Кейинги асрларда бу гап ҳам унут бўлган. Муҳаммадга мўъжизалар яратиш хусусиятини, абадий барҳаётлик сифатини тиркай бошлаганлар. IX—X асрлардаги ҳадислар тўпламида у 200 га яқин мўъжиза яратган деб уқтирилади. Уйи атрофини ўраб олган ғанимларни бир сўз билан кўр қилиб қўйганлиги бу мўъжизаларнинг энг оддийсидир.

Исломдаги айрим мазҳаблар Муҳаммадни деярли илоҳийлаштириб, барча мусулмонлар устидан турган қозию-аъзам деб талқин этганлар. Унинг шаънига X асрда ёзилган мадҳия бунга далил бўла олади.

И: Бир ақиданинг атрофида шунча гап бор деб ҳеч ўйламагандим. Хўш, Қуръон тўғрисидаги ақида тўғрисида нима дейсиз.

С: Бу ҳақда кейинги сафар суҳбатлашамиз.

(Боши газетанинг ўтган сонларида Проф. Т. С. Саидбоевнинг дўсти Исмоил (И) билан суҳбати).

Фурқат таваллудининг 130 йиллиги

ШЕЪРИЯТИ БЕБАҲО

*

ЗОКИРЖОН Холмуҳаммад ўғли Фурқат ўзининг ўлмас асарлари билан халқимизнинг маънавий дунёсидан мустаҳкам жой олган. Унинг бетакрор истеъдоди ҳадя этган бу бебаҳо шеъриятнинг йиллар қаъридан етиб келиши ҳам ўша умрбоқийликдан ёрқин нишонадир. Дарҳақиқат, улуғ ўзбек шоирининг фасоҳатли каломи сўз муҳиблари қалбидан жой олиб, уларга ҳамон катта эстетик завқ бағишлаб келаётир.

Фурқатнинг баркамол асарлари ўзбек классик адабиётини ўрганишда бой манба, ўз даврининг ёрқин кўзгусидир. Бу кўзгуга қанча яқин борсангиз, унда сиз беғубор ва самимий шеърият билан ошно бўласиз. Бу шеъриятни ҳеч ким ва ҳеч қачон лоқайд ўқий олмайди:

Ул қаро кўз кўзларига сурма бежо тортадур,
Балки андин даҳр эли ортуқча ғавғо тортадур.
Қошлари остидаги икки фаттон кўзлари
Икки ҳинду баччадурким, ёндошиб ё тортадур...

Эътибор қилинг-а, қандай ажойиб қуйма сатрлар! Бундай сатрлар кишини ўйга толдиради, қалбларни ларзага солади. ажиб ҳисларни қўзғатади.

Шоирнинг Ватанга, инсонга, маъшуқага муҳаббат, ҳаётдан лаззатланиш, келажакка умид билан қараш, табиат гўзаллиги, ўзи яшаган муҳитдаги адолатсизликларни ифодаловчи «Фасли навбаҳор ўлди», «Баҳор айёмида», «Чаман бўлса», «Истар кўнгил», «Фиғонким», «Сайдинг қўя бер, сайёд», «Бири», «Соғиниш», «Лаҳза-лаҳза» шеърлари кишининг ардоқли хотираларини қўзғатиб, гоҳ кулдиради, гоҳ йиғлатади:

Билмадинг аҳволим, ишқим ошкор ўлган кеча,
Ҳар замон ўздин кетиб, бехтиёр ўлган кеча.
Ҳоли зоримни кўриб сўрганда ҳам аҳбоблар,
Демадингму мен учун кўп интизор ўлган кеча...

Ёки:

Фасли навбаҳор ўлди, кетибон зимистонлар,
Дўстлар, ғаниматдур, сайр этинг гулистонлар.
Субҳидам тушиб шабнам, бўлди сабзалар хуррам,
Гул уза томиб кам-кам, ёғду абри найсонлар.
Настарин ювиб юзни, ёсуман тўзиб ўзни,
Наргис очибон кўзни, интизор ёронлар.

Халқ шодлиги, бахт-саодати ва инсоннинг пок муҳаббати, шодлиги ва келажагини илҳом билан куйлаган Фурқат шеъриятида ҳасрат, нолиш, шикоят мотивлари анчагина учрайди. Уларда шоир одамлар ўртасидаги бевафоликдан, жамият тартибларидаги ҳақсизлик ва адолатсизликдан, зўравонликдан шикоят қилади. Ўзининг чексиз ғам-андуҳ ва аламлар ичида яшашга мажбур бўлганидан нолийди:

Оҳким, йўқтур, мени таъбимга лойиқ улфатим,
Анга изҳор айласам кўнглимда доғи ҳасратим.
Бўлмадим бир лаҳза фориғ бу жаҳон ташвишидин,
Найлайин қон йиғламай ортар дамодам меҳнатим.

Фурқат шеъриятида жамиятнинг тараққийпарвар қисми билан реакцион ҳукмрон табақалар ўртасидаги қарама-қаршиликлар ҳам дадил ифодаланади:

Чарх кажрафторининг бир шевасидин доғмен,
Айшни нодон суруб, кулфатни доно тортадур.

Шоир поэзиясининг ўзига хос хусусиятларидан бири ғурбат мотиви бўлиб, уларда Ватанни қўмсаш, ёр-диёр муҳаббати «Бир қамар сиймони кўрдим», «Адашганман» каби шеърларида ўз аксини топган.

Айди: — Эй, бечора, нечун айладинг тарки Ватан,
Мен дедим: — Ғурбатда Фурқат бор экан тақдирда.

Бу ҳис-туйғуни ҳеч қайси шоир Фурқат сингари таъсирли ифодалаган эмас. Зеро, адабиётимиз тарихида ҳеч бир ижодкор унинг сингари узоқ муддат Ватандан айрилиқда яшамаган ҳам.

Фурқат шеъриятида етакчи хусусиятлардан бири озодлик мавзуидир. Бундай асарларда лирик қаҳрамон қулликнинг муросасиз душмани, озодлик ва эркинлик жарчисига айланади:

Сайдинг қўя бер, сайёд, сайёра экан мендек,
Ол домини бўйнидин, бечора экан мендек,
Ўз ёрини топмасдин овора экан мендек,
Иқболи нигун, бахти ҳам қора экан мендек,
Ҳижрон ўқидин жисми ҳам қора экан мендек,
Куйган жигари-бағри садпора экан мендек.

Автобиографик характерга эга бўлган «Сайдинг қўя бер, сайёд» асари чуқур лиризм билан суғорилган. Шоир фавқулодда оригинал ифодаларда, ҳаяжонли ва самимий кечинмалар орқали илғор ижтимоий фикрларни илгари суради. Шоир тасвирида Сайд образи китобхонда ачиниш, раҳм-шафқат, мурувват ҳисларини қўзғотади:

Бечорани зулм айлаб, қўл-бўйнини боғлабсан,
Ҳар сори чекиб-судраб, ўлдиргали чоғлабсан.
Кўксини жафо бирла лола каби доғлабсан,
Сот менга. агар қасдинг олғучи сўроғлабсан,
Ҳижрон ўқидин жисми кўп ёра экан мендек,
Куйган жигари-бағри садпора экан мендек.

Бу сатрларда Сайдни тутқунликдан озод этиш тўғрисида мурожаат қилинса-да, шеърнинг таг-заминида талаб оҳангини ҳам англаш қийин эмас. Шоир Сайёдга ёлвормайди, ундан илтимос ҳам қилмайди. Сайдни озод этиш, унинг табиий ва қонуний ҳуқуқларини поймол қилмаслик зарурлигини уқтиради. Сайёдга хитобан айтилган бу мисралар «тутқун табиат»нинг тиз чўкиб қилган илтимоси эмас, балки қулликка қарши бош кўтарган «исёнкор табиат»нинг шоирона нидосидир.

Шунингдек, «Гимназия», «Илм ҳосияти», «Театр ҳақида манзума», «Нағма базми», «Виставка», «Суворов» каби шеърлар ҳам алоҳида аҳамият касб этади. Фурқат бу даврда дунёга келаётган ўзбек маърифатпарварлик адабиётига ўзининг поэтик-новаторлик изланишлари билан катта ҳисса қўшди. Шеърлари битмас-туганмас туйғуларга тўла зулмат ичидаги ёруғ нур бўлиб, кишилар қалбига йўл топа олди:

Жаҳон басту кушоди илм бирла,
Надур дилнинг муроди илм бирла.
Кўнгилларнинг сурури илмдандур,
Кўрар кўзларнинг нури илмдандур.

Дунёга Чайковский, Глинка. Римский-Корсаков каби машҳур композиторларни берган рус реалистик музика маданиятини ўзбек адабиётида биринчи бўлиб тарғиб қилган ҳам Фурқат бўлди. Бу мислсиз бойликдан келгуси авлодларнинг баҳраманд бўлишини орзу қилди.

Аё, Фурқат, қулоқ сол забт этиб ҳуш,
Ки шояд наслимиз солғай дебон гўш.

Улкан шоир шеърияти ўз даври ва ундан кейинги замон ижодкорлари учун ибрат намунаси бўлди. Шу сабабли ҳам барча қаламкашлар қатори фарғоналик Мунтазир, Бимий, Шавқий, Ошиқ, Рожий каби тараққийпарвар шоирлар Фурқат ғазалларига мухаммаслар боғлаганлар. Жумладан, шоирнинг «Адашганман» радифли ғазалига андижонлик шоир Примқори (1860—1930) мухаммасидаги ушбу мисралар характерлидир:

Менам бир андалибам, гулистонидин адашганман,
Чу Мажнун, Лайли янглиғ достонидин адашганман,
Асири ишқ ўлиб дориломонидин адашганман,
Ғарибий куйи ғурбат хонимонидин адашганман,
Ва ё бир мурғи ваҳши ошёнидин адашганман...

Фурқат изидан бориб, илғор рус фан-техникаси ва маданиятини тарғиб қилган маърифатпарвар шоир Нодимнинг (1844—1909) «Фурқат ғазалига мухаммас»идаги ушбу парча ҳам киши диққатини ўзига тортади:

Сенсан истиғно спеҳрининг мунаввар бир моҳи.
Кишвари ҳусну малоҳатнинг салобатлик шаҳи,
Бўлди хуни дил насиби Нодими дасти таҳи,
Базм аро гулранги майсан нўш қилғилким гаҳи,
Фурқатийға бир боқиб, дафъи хумор айлар кўзунг.

Ўзбек демократик шеъриятининг сарвари Фурқат таваллудининг 130 йиллиги нишонланаётган айни кунларда андижонлик шоир Камолий (1900—1966)нинг шоирга бағишланган «Фурқат» номли шеъридан ҳам парча келтириш ўринлидир.

Гўзал Фарғонамиз тарихида номинг аён, Фурқат,
Бу ўзбек халқининг кўнглида қилдинг ошён, Фурқат.
Тилар эрдингки халқинг тортмаса зулму ситам жаврин,
Умидинг шул эди топса аламлардан омон, Фурқат.
Ушалмай орзулар, сен ўзинг таъқиб аро қолдинг,
Охири бўлмади ночор тарк этдинг макон, Фурқат.
Элингни соғиниб ғурбатда чекдинг қанча хўрликлар,
Ватан ишқида қалбингда чиқиб ҳар дам фиғон, Фурқат.
Сенинг рус дўстларинг бирлан қурармиз социал турмуш,
Бўлиб онлар билан ҳамдўст, ҳамкор, ҳамзабон, Фурқат...

Ҳа, Зокиржон Холмуҳаммад ўғли Фурқатнинг бизгача етиб келган ижодий мероси бебаҳо инжуларга тўла хазинага ўхшайди. Мангуликка дахлдор бу инжулар халқимизнинг маънавий тарбиясига ҳамиша хизмат қилаверади.

Ф. АҲМАДЖОНОВА,
филология фанлари кандидати, доцент.

✦ ШУ КУНЛАРДА Американинг Тошкент билан биродарлашган Сиэтл шаҳри делегацияси аъзолари Ўзбекистонда меҳмон бўлиб туришибди. «Тановар» ансамбли ва шарқ халқлари этнографик рақслари коллективлари республикамизнинг ижодий коллективлари билан кўплаб учрашувлар ўтказмоқдалар. СУРАТДА: Ўзбекистон ССР халқ артисти Қизлархон Дўстмуҳамедова америкалик раққоса Лорел Грэйга ўзбекча рақс ўргатмоқда.

М. Назаров фотоси.

ҲАВАСКОР ХОНАНДАЛАР КОНКУРСИ

Бекобод район маданият уйида «Победа», Дзержинский номли, Ленин номли колхозлар, «Далварзин», Мавлонов номли совхозлардан келган ҳаваскор хонандалар иштирокида кўрик-конкурс бўлиб ўтди. Конкурс иштирокчилари ижросидаги қўшиқларга жюри аъзолари ҳам, томошабинлар ҳам юқори баҳо бердилар.

Кўрик якунларига кўра Ленин номли колхоздан С. Кенжаев ва «Далварзин» совхозидан И. Абдукаримовлар биринчи ўринни эгаллашди.

Ғолибларга район маданият бўлимининг фахрий ёрлиқлари топширилди.

А. БОБОНАЗАРОВ.

БАХТ БИЛАН УЧРАШУВ

Олмалиқдаги «Химик» маданият саройида иш бошлаган «Лаванда» клуби ёлғиз яшовчи эркак ва аёллар учун энг гавжум жой бўлиб қолди. Бу ерда «Ўттиз ёшдан ошганлар» кечаси мунтазам ўтиб турибди. Музика, ўйин-кулги билан қўшиқлар куйлаш, мушоира айтишлар ёши ўтиб бораётганлар учун мароқли дам олишгагина хизмат қилиб қолмай, муносиб умр йўлдош танлаш йўлларини ҳам очмоқда. Ҳозир шаҳарда «Лаванда»да танишиб оила қурганлар сони кўпайиб қолди.

Л. ЛАВРИНА.

● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ

ФУТБОЛ

Олий лига командалари мамлакат биринчилигининг учинчи тур ўйинларини ўтказишди: «Динамо» (Киев) — «Черноморец» — 1:0, «Қайрат» — «Днепр» — 0:2, «Металлист» — «Спартак» — 2:0, «Торпедо» — «Шахтёр» — 2:0, «Локомотив» — «Арарат» — 1:0, «Динамо» (Минск) — «Нефтчи» — 3:1.

Чемпионатда беш очко билан Москванинг «Торпедо» командаси якка пешқадамлик қилмоқда.

ОҒИР АТЛЕТИКА

Первоуральскда ёшлар ўртасида оғир атлетика бўйича СССР шахсий биринчилиги бўлиб ўтди. Унда республикамиз шарафини ҳимоя қилган тошкентлик А. Головатов (90 кг) даст кўтариш ва икки курашда бронза медалларини қўлга киритди. Олмазорлик В. Ню (82,5 кг) эса даст кўтаришда кумуш медаль олиб, умумий ҳисобда олтинчи ўринни эгаллади. Пойтахтимизнинг яна бир вакили У. Пошшахўжаев мусобақаларни бешинчи бўлиб якунлади.

СУЗИШ

Таллинда ўтказилган СССР—ГДР сузувчилари ўртасидаги турнирда тошкентлик Сергей Заболотнов 200 метрга чалқанча усулда сузиш бўйича муваффақиятли иштирок этиб, биринчи ўринни қўлга киритди. Маълумки, у 100 метрга шу усулда сузишда иккинчи ўринни эгаллаган эди. Яна бир республикамиз вакили Нина Тишченко 200 метрга эркин усулда сузишда тўртинчи бўлди.

ЭШКАК ЭШИШ

Чорвоқда республика ўсмирлар спорт ўйинлари программаси асосида академик қайиқларда эшкак эшиш бўйича мусобақалар бўлиб ўтди. Умумкоманда ҳисобида областимиз спортчилари иккинчи ўринни эгалладилар.

БУГУН — НАВБАТДАГИ ҚАБУЛ

«Тошкент ҳақиқати» газета редакцияси ҳузуридаги жамоатчилик Советининг навбатдаги қабули бугун — 23 март чоршанба куни соат 17.00 дан бошлаб ўтказилади. Бу сафар меҳнаткашларни Тошкент шаҳар адвокатлар коллегиясининг аъзоси Миратҳам Мирзуфаров қабул қилади.

Жамоатчилик Совети қабулхонаси Ленинград кўчаси, 32-уй, 7-қават, 742-хонага жойлашган. Телефонлар: 33-40-48; 32-53-54.

«Тошкент ҳақиқати» жамоатчи совет қабулхонаси.

ЧЕТ ЭЛ ХАБАРЛАРИ

ВЕНАДАГИ МАСЛАҲАТЛАШУВЛАР

ВЕНА, 21 март. (ТАСС). Бугун бу ерда Европада Атлантикадан Уралгача қуролли кучлар ва оддий қурол-яроғларни камайтириш тўғрисида музокаралар мандатини ишлаб чиқиш юзасидан Варшава Шартномаси ва НАТОга аъзо бўлган мамлакатларнинг маслаҳатлашуви доирасида навбатдаги учрашув бўлиб ўтди. Мандат кириш қисми тексти келишиб олинди.

Варшава Шартномаси мамлакатларининг вакиллари контрол ва маълумотларни айирбошлаш бўлимининг аниқлик киритилган текстини ҳам таклиф этдилар. Бу текстда мазкур масала юзасидан олдин бўлиб ўтган фикрлашувлар ҳисобга олинган.

АФҒОНИСТОН — ПОКИСТОН МУЗОКАРАЛАРИ

ЖЕНЕВА, 21 март. (ТАСС). Бугун бу ерда БМТ Бош секретарининг шахсий вакили Д. Кордовес воситачилигида Афғонистон — Покистон музокаралари яна бошланди. Д. Кордовес Покистон ва Афғонистон делегацияларининг бошлиқлари билан навбатма-навбат учрашади.

Маълумки, Женева музокараларининг ҳозирги давраси бошланишиданоқ Покистон томони илгари кун тартибига киритилмаган бир қанча муаммоларни атайлаб ўртага қўйиб, музокараларни бошлашни онгли равишда пайсалга солмоқда. Бу эса битимни имзолаш йўлига муайян ғов солмоқда.

КОБУЛДА ТРАВМАТОЛОГИЯ ИНСТИТУТИ ОЧИЛДИ

КОБУЛ, 21 март. (ТАСС). Бу ерда пойтахтдаги Вазир Акбархон госпитали базасида марказий травматология ва ортопедия институтининг тантанали очилиш маросими бўлди. Бу Афғонистондагина эмас, регионда ҳам биринчи бўлган травматология ва ортопедия институтидир. Айни вақтда Жалолобод, Ҳирот ва Қандахорда унинг учта филиали очилди.

ХКП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ ТУГАДИ

ПЕКИН. (ТАСС). Бу ерда ўн учинчи чақириқ Хитой Коммунистик партияси Марказий Комитетининг 2-пленуми ёпилди. Синхуа агентлиги тарқатган информацион билдиришда айтилишича, пленум Хитой Коммунистик партиясининг барча аъзоларини ХКП XIII съезди ишлаб чиққан партиянинг асосий раҳбарлик йўлини амалга ошириб боришни давом эттиришга, партия қурилишини жадаллаштиришга, мамлакатдаги барча миллат халқларини жипслаштиришга, фикрлашдаги юзакичиликдан қутилишга, ислоҳотни чуқурлаштириш ва тезлатишга, Хитойнинг ташқи дунё билан алоқалари янада кенгайишига ва миллий экономика барқарор ривожланиб боришига эришишга даъват қилган.

Пленум ХКП Марказий Комитети Сиёсий бюроси номидан ХКП Марказий Комитетининг Бош секретари Чжао Цзиян қилган докладни, шунингдек, ХКП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг партия XIII съезди қарорларини амалга ошириш борасидаги фаолиятини маъқуллади.

Пленум давлатнинг раҳбарлик лавозимларига номзодлар рўйхатини маъқуллади. Бу рўйхат еттинчи чақириқ Умумхитой халқ вакиллари мажлисининг бўлажак 1-сессияси муҳокамасига қўйилади, пленум Хитой халқ Сиёсий маслаҳат кенгашининг раҳбарлик лавозимларига номзодлар рўйхатини ҳам маъқуллади.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

✦ ҚОҲИРА. Ирқчилик идеологияси, агрессия сиёсати ва ўзгалар ерларини босиб олиш, халқларнинг озодлик сари интилишларини бостириш йўлидаги ёвузларча репрессиялар — Претория ва Тель-Авив режимларига хос белгилардир. Миср пойтахтида ирқчилик ва сионизмга қарши кураш масалаларига бағишлаб очилган халқаро симпозиум қатнашчилари ана шундай хулосага келдилар. Симпозиум ишида Африка, Араб мамлакатлари ва Европанинг бир қанча мамлакатларининг, шу жумладан СССРнинг таниқли жамоат арбоблари, сиёсий ва социал масалалар бўйича мутахассислари, шунингдек миллий-озодлик ҳаракатлари ва халқаро ташкилотларнинг вакиллари қатнашмоқдалар. Босиб олинган араб территорияларида Исроил босқинчилари қилаётган ёвузларча бедодликлар, ЖАР маъмурларининг Африка жанубидаги туб аҳолига нисбатан ўтказаётган террори инсониятга қарши қаратилган ўтакетган жиноят бўлиб, уни жаҳон ҳамжамияти қоралайди, дейилади нотиқларнинг нутқларида.

✦ ҲИНДИСТОН шимолидаги Жамму ва Кашмир штатининг баланд тоғли районида жойлашган Кхабо қишлоғида рўй берган жуда катта қор кўчиши натижасида эллик беш киши ҳалок бўлган ва юзга яқин киши жароҳатланган. ЮНИ агентлигининг хабар беришича, қишлоқнинг кўпгина аҳолисини ўз уйлари босиб қолган.

Армия бўлинмалари Кхабодаги тирик қолган аҳолини қутқариш юзасидан ўтказаётган операция суст олиб борилмоқда, чунки қишлоққа кириш йўллари ҳар томондан тўсилиб қолган. Фалокат юз берган жойга бир амаллаб қўнган вертолётда атиги беш киши олиб кетилган, холос.

(ТАСС).

КОЛУМБИЯДА АВИАЦИЯ ФАЛОКАТИ

БОГОТА. (ТАСС). Колумбиянинг «Авианка» авиакомпаниясига қарашли «Боинг-727» самолёти Колумбия шимолидаги Сурия шаҳри яқинида аварияга учраб, парчаланиб кетди. Унинг ичида 131 пассажир ва экипажнинг 6 аъзоси бор эди.

Авиалайнер Колумбиянинг Кукута шаҳри аэропортидан парвоз қилгандан кейин орадан бир неча минут ўтгач, у билан алоқа узилиб қолди. Авиация фалокати рўй бериши тахмин қилинган районга қутқарувчи бўлинмалар юборилди. Қидириш группаси пассажирлардан ёки экипаж аъзоларидан бирон киши тирик қолганлигининг ҳеч қандай нишоналарини топа олмади. Фалокат содир бўлган жой яқинидаги аҳоли пунктларида яшовчи кишилар бу воқеани ўз кўзи билан кўриб, паст учиб бораётган самолёт тўсатдан ёниб кетиб, қулаб тушди ва портлаб кетди, деб айтишган.

Редактор **Н. НАСИМОВ.**

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

НАВОИЙ КЎЧАСИДАГИ САВДО РАСТАЛАРИДА ЧЕХОСЛОВАКИЯНИНГ ПАРДУБИЦА ШАҲРИ

«ОЙМОМА—БОҒ»

АТТРАКЦИОНЛАР КОМПЛЕКСИНИНГ ГАСТРОЛЛАРИ БОШЛАНДИ

ИШ ТАРТИБИ:

оддий кунларда — соат 14 дан 21.00 гача;
шанба куни — соат 12 дан 22.00 гача;
якшанба куни — соат 10 дан 22.00 гача.
Дам олиш куни — душанба.
Справкалар учун телефон: 44-54-39.

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети маданият бошқармасининг истироҳат боғлари бўлими.

РЕСПУБЛИКА ФУТБОЛ ИШҚИБОЗЛАРИ ВА «ПАХТАКОР» ВЕТЕРАНЛАР КОМАНДАСИ

Тошкент шаҳрида хўжалик ҳисобидаги

«ПАХТАКОРЧИ»

ФУТБОЛ ИШҚИБОЗЛАРИ КЛУБИНИ ОЧАДИ

Клуб аъзолигига 27 март куни соат 11 дан 15.00 гача Республика шахмат-шашка клубида қабул қилинади.

Қолган кунлари қабул:
— ҳар чоршанба (18 дан 20 гача);
— ҳар якшанба (11 дан 13 гача), «Ёшлик» спорт аренасида (ўнг томондан кирилади) ўтказилади.

Йиллик бадал: мактаб, техникум ва СПТУ ўқувчилари учун — 2 сўм. Олий ўқув юрти студентлари учун — 3 сўм, қолганларга — 6 сўмдан. (Аъзо бўлишни хоҳловчилар ўзлари билан бирга 2 та 3х4 см. ҳажмдаги фотосурат олиб келишлари, техникум ва СПТУ ўқувчилари, олий ўқув юрти студентлари эса, шунингдек, студент билетларини ҳам кўрсатишлари лозим).

Клуб аъзолари «Пахтакор» стадионига кириш учун мўлжалланган йиллик абонементларни 20 процент арзон нархда, спорт атрибутикаси, навбатсиз спорт лотереяларини сотиб олишлари мумкин.

Бундан ташқари улар «Пахтакор» командасининг сафардаги ўйинларини видеоёзувда кўришлари, футболчилар билан учрашишлари ҳамда клубнинг турли секторларида иш олиб боришлари мумкин.

БАРЧА ХОҲЛОВЧИЛАРНИ КЛУБИМИЗГА ТАКЛИФ ҚИЛАМИЗ!

ВЗВУ — ТЎҒРИЛАГИЧ ЗАРЯДЛАШ-ТИКЛАШ МОСЛАМАСИ

АККУМУЛЯТОРНИНГ ҚУВВАТИНИ ТИКЛАБГИНА ҚОЛМАЙДИ, БАЛКИ УНИНГ ИШЛАШ МУДДАТИНИ ҲАМ УЗАЙТИРАДИ.

— барча типдаги қўрғошинли-руҳли аккумуляторларни зарядлаш;
— уларни тиклаш ва хизмат муддатини 20—40 процентга узайтириш;
— паст кучланишли ток тармоғидан вулканизатор, кавшарлаш асбоби, кўчма ёритгич ва ҳоказоларни қувватлантиришга мўлжалланган 12 вольтгача кучланишдаги бу мосламани Фрунзе шаҳридаги «Тяжэлектромаш» заводи ишлаб чиқармоқда.

Оддий бошқарув ва индикация системасига эга бўлган бу кўркам қурилма зарур электр бириктириш шнурлари комплекти билан жиҳозланган.

ТЕХНИКАВИЙ ХАРАКТЕРИСТИКАДАН:

Қувватланиш тармоғи кучланиши — 220 вольт.
Зарядланадиган аккумулятор батарейкасининг номинал кучланиши — 6 ва 12 вольт.
Тўғриланган номинал ток — 6,3 А.
Фойдаланиладиган қуввати — 160 ваттдан ошмайди.
Габаритлари — 261х137х130 мм.
Оғирлиги — 4,3 кг.
Баҳоси — 37 сўм.

Буюртмалар қуйидаги адресга жўнатилсин: 720035, Қирғизистон ССР, Фрунзе шаҳри, Л. Толстой кўчаси, 100-уй.

ФРУНЗЕ ШАҲРИДАГИ «ТЯЖЭЛЕКТРОМАШ» ЗАВОДИ.

«СОЮЗТОРГРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН АГЕНТЛИГИ.

Ўзбекистон ССР ҳунар-техника таълими давлат комитети
Граждан авиациясининг 243-заводи қошида
20-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
1988—1989 ўқув йили учун
қуйидаги мутахассисликлар бўйича

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Авиация двигателлари слесарь-йиғувчиси, учиш аппаратлари слесарь-йиғувчиси, авиадвигателлар ремонти бўйича слесарь, учиш аппаратлари ремонти бўйича слесарь, учиш аппаратлари электр монтажчиси.

Ўқиш муддати 1—3 йил.

Ўқишга қабул қилинганлар тўлиқ давлат таъминотида бўладилар. Бир йиллик группада ўқувчиларга стипендия берилади.

Ўқиш муддати меҳнат стажига қўшилади.

Билим юртига фақат Тошкент шаҳрида яшовчилар қабул қилинади. Билим юрти ўқув ва дам олиш учун барча зарур шароитларга эга. Спорт секциялари, тўгараклар, вокал-чолғу ансамбли бор.

Билим юрти директори номига ариза ёзиб, унга қуйидаги ҳужжатлар илова қилинади: ўқиш жойидан характеристика, маълумоти ҳақида гувоҳнома, ота-оналарининг яшаш ва иш жойларидан справкалар, медицина справкаси (286-форма).

Билим юртига ҳужжатлар конкурс ва суҳбат ўтказиш йўли билан қабул қилинади.

МАШҒУЛОТЛАР 1988 ЙИЛ 1 СЕНТЯБРДАН БОШЛАНАДИ.

Ҳужжатлар ҳар куни соат 9 дан 17.00 гача қабул қилинади.

Билим юрти адреси: Тошкент шаҳри, Граждан авиациясининг 243-заводи (25, 40, 61, 66, 161-автобуслар, 1, 2, 10-трамвайларнинг ГА «Авиашаҳарча» бекати).

Р—08619. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс: 64684. А. 1567. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12